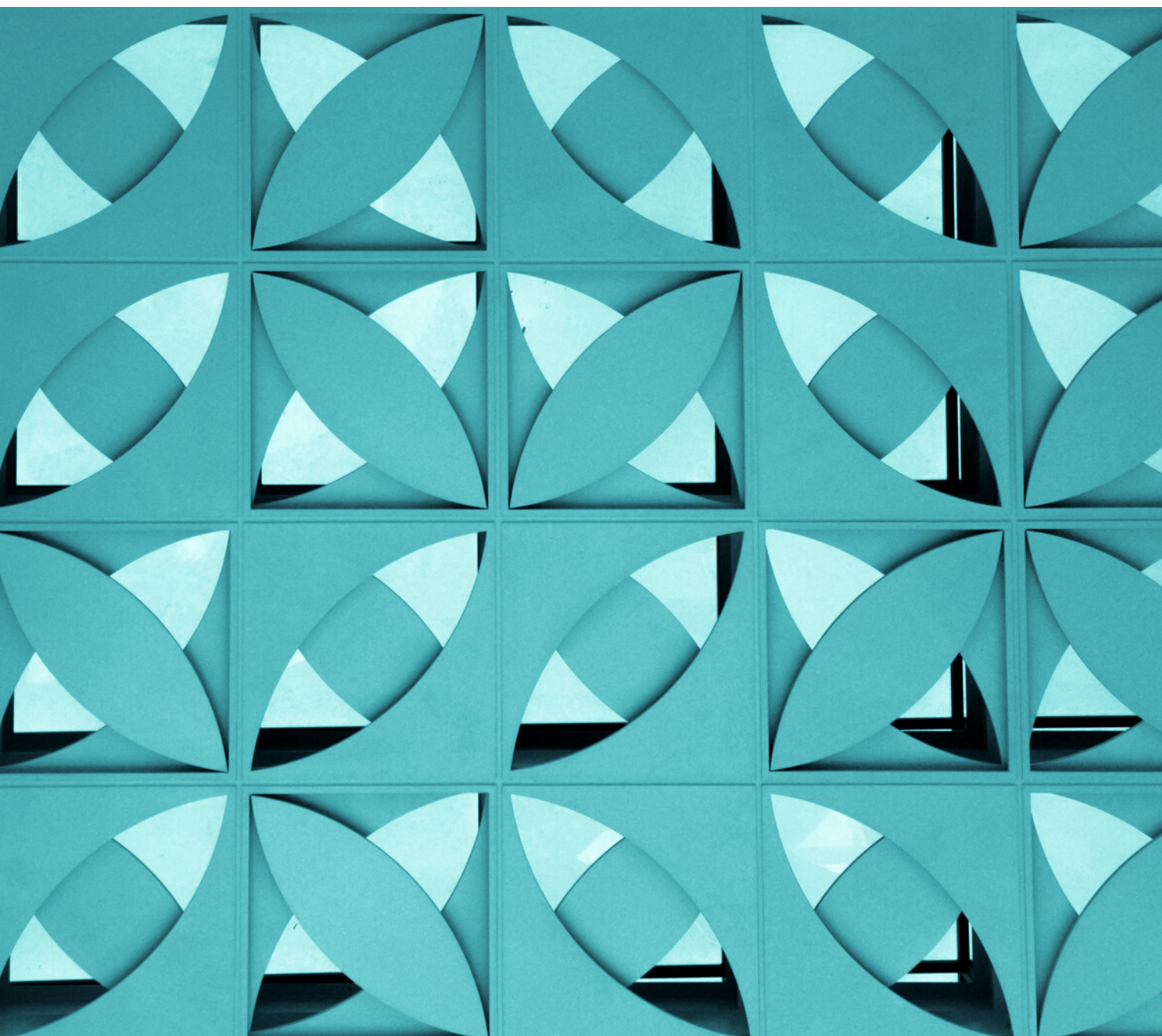

RAPORT PRIVIND EVOLUȚIA PENSIILOR PRIVATE

TRIMESTRUL I 2021

Raportul privind evoluția sistemului de pensii private în trimestrul I 2021

Notă

Acest raport prezintă evoluția pieței pensiilor private în trimestrul I al anului 2021. Raportul este realizat pe baza datelor raportate de către administratorii de fonduri de pensii pentru primele trei luni ale anului 2021.

Ca urmare a rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele. Toate drepturile rezervate. Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

Autoritatea de Supraveghere Financiară

Splaiul Independenței nr. 15, sector 5, cod poștal 050092, București

TELVERDE: 0800.825.627 / Internet: <http://www.asfromania.ro> / E-mail: office@asfromania.ro

CUPRINS

Sinteză.....	3
1. Contextul macroeconomic și internațional	4
2. Piața pensiilor private din România.....	12
3. Fondurile de pensii administrate privat – Pilonul II	15
4.1. Valoarea activelor	15
4.2. Participanți	16
4.3. Contribuții	17
4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	20
4.5. Structura investițiilor	21
4.6. Rate de rentabilitate	24
4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III	25
5.1. Valoarea activelor	25
5.2. Participanți	26
5.3. Contribuții	28
5.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	30
5.5. Structura investițiilor	31
5.6. Rate de rentabilitate	34
5. Fondurile de pensii ocupaționale	35
Lista grafice	36
Lista tabele	37

Sinteză

Toate economiile lumii au fost puternic afectate de pandemia de COVID-19, produsul intern brut global înregistrând o scădere de -3,3% în anul 2020, conform estimărilor FMI din aprilie 2021. Cele mai afectate au fost economiile avansate, cu o scădere de -4,7%, în timp ce economiile emergente și în curs de dezvoltare au înregistrat o scădere de -2,2%. În primul trimestru al anului 2021, economia UE și cea a zonei euro au înregistrat scăderi de -0,4% (UE) și -0,6% (zona euro) comparativ cu trimestrul precedent.

Anul 2020 a fost marcat de creșteri rapide a volatilității pe piețele financiare internaționale, pe fondul extinderii îmbolnăvirilor datorate virusului COVID-19, iar indicii bursieri au înregistrat scăderi semnificative, ca urmare a efectelor de contagiune pe piețele financiare și a prognozelor de scădere economică globală. Sistemul pensiilor private a fost cel mai puțin afectat ținând seama de politica de economisire și investire pe termen lung. De-a lungul timpului, au avut loc episoade de volatilitate ridicată care au marcat fondurile de pensii private, însă activele acestora au înregistrat creșteri de la perioadă la perioadă.

Sistemul pensiilor private din România a cumulat active în cuantum de 83,34 miliarde lei la finalul lunii martie 2021, în creștere cu 33% comparativ cu luna martie a anului anterior și cu 7% comparativ cu decembrie 2020. La 31 martie 2021, erau înscrși 8,21 milioane participanți la cele 17 fonduri de pensii private, la finalul anului 2020 fiind înregistrați un număr de 8,16 milioane participanți.

Valoarea totală a activelor nete ale fondurilor de pensii administrate privat a fost de 80,19 miliarde lei la finalul primului trimestru al anului 2021, în creștere cu aproximativ 33% comparativ cu aceeași dată a anului 2020. Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 31 martie 2021 a fost de 7,68 milioane persoane, față de 7,53 milioane persoane înregistrate în luna martie a anului 2020. În Pilonul III, valoarea totală a activelor nete a fost de 3,10 miliarde lei la finalul primului trimestru al anului 2021, în creștere cu aproximativ 30% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative, la 31 martie 2021, a fost de 534.760 persoane, comparativ cu 510.112 persoane înregistrate la 31 martie 2020.

Politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața locală de capital, în timp ce ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezenta 71% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private, iar un procent de 24% a fost investit în acțiuni la finalul primului trimestru al anului 2021.

1. Contextul macroeconomic și internațional

Contextul macroeconomic

Anul 2020 a fost afectat de izbucnirea pandemiei COVID-19, cu efecte semnificative asupra tuturor statelor atât din perspectiva activităților economice, cât și a celor sociale. Apariția pandemiei de COVID-19 a condus la manifestarea unui nivel ridicat de incertitudine și volatilitate pe plan global, determinând schimbări structurale rapide și necesitatea adaptării piețelor financiare și a vieții sociale la noile restricții impuse prin măsurile de prevenire a răspândirii.

Economiile din întreaga lume au fost puternic afectate de pandemia de COVID-19, PIB-ul global înregistrând o scădere de -3,3% în anul 2020, conform estimărilor FMI din aprilie 2021. Economiiile avansate au fost cele mai afectate înregistrând o scădere de -4,7%, în timp ce economiile emergente și în curs de dezvoltare au scăzut cu -2,2%.

Cu toate acestea, economia globală a făcut față șocului mai bine decât se anticipa inițial: de-a lungul anului, estimările privind scăderea PIB-ului global s-au îmbunătățit, în paralel cu o revizuire în creștere a prognozelor pentru 2021. Aceste revizuiuri au venit pe fondul relaxării restricțiilor impuse de guverne ca urmare a încetării răspândirii virusului în vara anului 2020, a adaptării comportamentului firmelor și consumatorilor la noile realități, dar și a politicilor de relaxare fiscală și monetară. Revenirea economiilor s-a temperat în ultimul trimestru al anului 2020, pe fondul unor noi valuri ale pandemiei, care au atras după sine înăsprirea restricțiilor.

În primul trimestru al anului 2021, economia UE și cea a zonei euro au înregistrat scăderi de -0,4% (UE) și -0,6% (zona euro) comparativ cu trimestrul precedent. Aceste scăderi au urmat contracțiilor din trimestrul IV 2020 (UE: -0,5% și zona euro: -0,7%). Efectele crizei generate de pandemia de COVID-19 au fost, însă, puternic resimțite în trimestrul II 2020, perioadă în care au fost înregistrate cele mai severe contracții din 1995, de la introducerea seriei de date, conform Eurostat. Economia Uniunii Europene a înregistrat o scădere de -11,2%, în timp ce contracția economică a fost mai amplă în zona euro (-11,6%) față de trimestrul anterior. Relaxarea treptată a măsurilor de carantină și izolare, ce a avut loc în vara anului 2020, a creat premisele revenirii economice, economiile UE și zonei euro înregistrând creșteri semnificative de 11,7%, respectiv 12,5% în trimestrul III 2020.

Comparativ cu perioada similară a anului anterior însă, majoritatea economiilor au înregistrat contracții ample atât în trimestrul II 2020, cât și în trimestrul III 2020. În trimestrul IV 2020, UE a înregistrat o scădere economică în ritm anual de -4,6%, iar economia zonei euro a înregistrat o contracție de -4,9%. Cele mai mari scăderi în ritm anual au fost observate în Spania (-8,9%), Grecia (-7,9%), Croația (-7,1%) și Portugalia (-6,1%), în timp ce Luxemburg (+1,4%) a fost singura economie din Uniunea Europeană care a înregistrat creșteri în trimestrul IV 2020 comparativ cu perioada similară a anului 2019. În trimestrul I 2021 (estimări semnal), produsul intern brut (PIB) ajustat sezonier a scăzut cu 1,7% în Uniunea Europeană, respectiv cu 1,8% în zona euro.

Economia românească a avut mai puțin de suferit în primul trimestru al anului 2020, înregistrând o rată de creștere de 2,8% (serie ajustată sezonier), o evoluție pozitivă în comparație cu majoritatea economiilor

europene, în special cu cele dezvoltate. Cu toate acestea, în trimestrul II 2020 impactul crizei generate de pandemia de COVID-19 a fost resimțit mai puternic, având în vedere că măsurile de izolare și carantină impuse de statul român au vizat în principal intervalul aprilie – mai 2020, perioadă marcată de instituirea stării de urgență pe teritoriul României. În acest context, activitatea economică a înregistrat o contracție amplă în trimestrul II 2020, de -10,0%, față de perioada similară din anul precedent. Ulterior, începând cu a doua jumătate a lunii mai 2020, au avut loc o relaxare treptată a măsurilor și ridicarea restricțiilor, creând, astfel, premisele unei reveniri ale economiei românești. Astfel, PIB-ul ajustat sezonier al României a înregistrat o scădere în ritm anual de 5,5% în trimestrul III 2020, respectiv de 2,0% în trimestrul IV 2020 și nu a prezentat nici o modificare în trimestrul I 2021, potrivit estimărilor semnal.

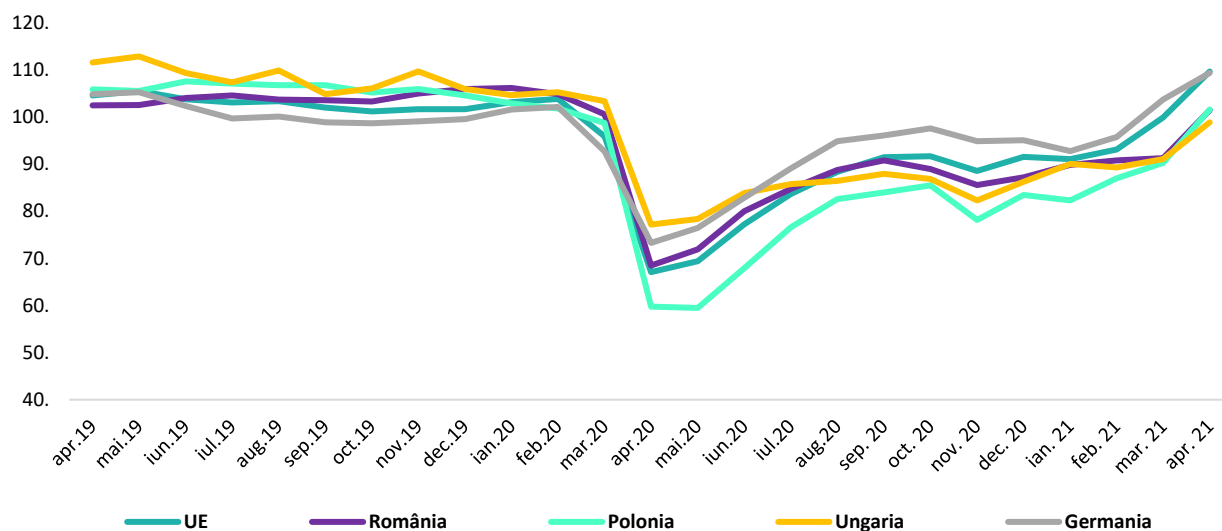
Tabelul 1 Evoluția PIB (%) în UE în perioada 2019 – T1 2021

Regiune/ țară	T1 2019	T2 2019	T3 2019	T4 2019	2019	T1 2020	T2 2020	T3 2020	T4 2020	2020	T1 2021
Zona euro	1,6	1,3	1,4	1,0	1,3	-3,3	-14,6	-4,1	-4,9	-6,6	-1,8
Germania	1,1	0,1	0,8	0,4	0,6	-2,2	-11,2	-3,8	-3,3	-4,8	-3,0
Spania	2,2	2,1	1,8	1,7	2,0	-4,3	-21,6	-8,6	-8,9	-10,8	-4,3
Franța	1,8	1,8	1,6	0,8	1,5	-5,5	-18,6	-3,7	-4,8	-8,1	1,5
Italia	0,3	0,5	0,5	-0,1	0,3	-5,8	-18,1	-5,2	-6,6	-8,9	-1,4
Bulgaria	4,2	3,8	3,3	3,1	3,7	2,3	-8,6	-5,2	-3,8	-4,2	
Croația	4,1	2,5	2,6	2,4	2,9	1,1	-14,5	-10,2	-7,1	-8,0	
Ungaria	5,2	4,8	4,5	4,0	4,6	1,8	-13,4	-4,8	-4,1	-5,0	
Polonia	5,5	4,9	4,6	4,0	4,7	2,0	-7,9	-2,0	-2,7	-2,7	
România	5,2	4,2	3,4	3,7	4,1	2,8	-10,0	-5,5	-2,0	-3,9	0,0
Marea Britanie	1,7	1,5	1,4	1,2	1,4	-2,4	-20,8	-8,6	-	-	-

Sursa: Eurostat (variație procentuală comparativ cu trimestrul similar din anul anterior-date ajustate sezonier)

În ceea ce privește așteptările cu privire la evoluția economiei, indicatorul sentimentului economic (ESI), publicat de Direcția Generală pentru Afaceri Economice și Financiare (DG ECFIN) a Comisiei Europene, a înregistrat o valoare de 109,7 puncte în Uniunea Europeană în luna aprilie 2021, depășind pentru prima dată de la izbucnirea crizei sanitare valorile înregistrate în perioada pre-criză (februarie 2020: 103,9 puncte). În luna aprilie 2021, încrederea în servicii a înregistrat o revenire de 12,2 puncte față de valoarea înregistrată în luna precedentă, iar încrederea în sectorul comerțului cu amănuntul a înregistrat o creștere de 9,5 puncte față de nivelul înregistrat în martie 2021. În România, indicatorul sentimentului economic înregistrează o valoare mai scăzută față de media UE, situându-se în luna aprilie 2021 la un nivel de 101,5 puncte, în creștere față de luna martie (91,3 puncte). În România, încrederea în sectorul serviciilor a înregistrat o creștere de 11,5 puncte față de valoarea înregistrată în luna anterioară, iar încrederea în sectorul construcțiilor a înregistrat o creștere de 8,7 puncte față de nivelul înregistrat în luna precedentă.

Grafic 1 Indicele sentimentului economic în UE

Sursa: Eurostat

Șocul generat de pandemia de COVID-19 s-a suprapus peste o vulnerabilitate deja existentă la nivelul economiilor avansate, dar și al celor emergente și în curs de dezvoltare, legată de nivelul foarte ridicat al datoriilor publice și private. Deși împrumuturile publice pot avea un impact pozitiv asupra dezvoltării economice, în condițiile în care sunt utilizate pentru finanțarea unor investiții de natură să stimuleze creșterea, nivelul ridicat al îndatorării statelor reduce spațiul de manevră în abordarea unor șocuri neașteptate, așa cum este cel legat de criza sanitară actuală.

Tabelul 2 Evoluția datoriei guvernamentale (% PIB)

Regiune/țară	2018-T4	2019-T1	2019-T2	2019-T3	2019-T4	2020-T1	2020-T2	2020-T3	2020-T4
Italia	134,4	136,0	137,4	136,7	134,6	137,8	149,5	154,5	155,8
Franța	98,1	99,2	99,1	100,0	98,1	101,3	113,9	116,4	116,3
Spania	97,4	98,4	98,4	97,5	95,5	99,1	110,2	114,0	120,0
Zona euro	85,8	86,3	86,1	85,8	84,0	86,2	95	97,3	98,1
UE	79,5	79,9	79,7	79,2	77,6	79,4	87,7	89,8	90,8
Ungaria	69,1	68,4	67,2	67,2	65,5	65,8	70,3	73,9	80,4
Germania	61,8	61,6	61,1	61,0	59,7	60,9	67,3	70,0	69,8
Polonia	48,8	48,9	47,7	47	45,7	47,6	54,8	56,6	57,6
România	34,7	33,8	33,8	35,2	35,3	37,4	40,7	43,1	47,3
Bulgaria	22,3	20,9	20,3	20,5	20,2	20,1	21,3	25,3	25,0

Sursa: Eurostat

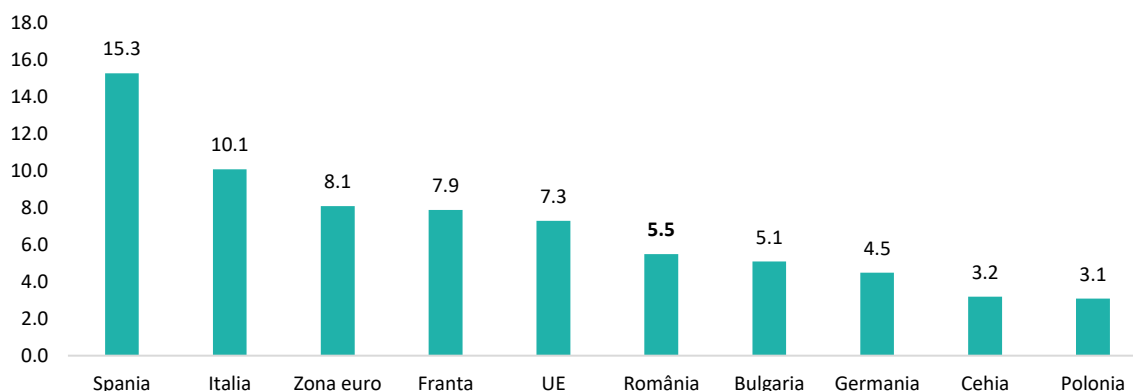
Ponderea datoriei guvernamentale în PIB este de 98,1% în zona euro pentru trimestrul IV 2020, în creștere comparativ cu nivelul înregistrat în trimestrul IV 2019 (84,0%). La nivelul statelor membre UE, există o eterogenitate considerabilă a nivelului de îndatorare, ponderea datoriei publice în PIB variind de la 18,2% (Estonia) la 205,6% (Grecia). România se situează printre statele membre UE cu un nivel mai scăzut de îndatorare (47,3%), sub media de îndatorare a statelor membre ale UE de 90,8% din PIB. În

februarie 2021, datoria administrației publice a României s-a situat la o valoare de aproximativ 506,25 miliarde lei, în creștere față de finalul lui 2019 (373,5 miliarde lei), reprezentând circa 48,0% din PIB.

Conform datelor publicate de Eurostat, deficitul bugetar (serie ajustată sezonier) s-a situat la un nivel de 8,0% din PIB pentru zona euro, respectiv 7,5% la nivelul UE-27 în trimestrul IV 2020, în creștere față de trimestrul anterior (6,4%, respectiv 6,1%). Deficitul bugetar al României a înregistrat un nivel de 10,6% din PIB în trimestrul IV 2020 față de 9,2% în trimestrul anterior.

Măsurile stricte impuse de state începând cu luna martie 2020 în vederea prevenirii răspândirii COVID-19 au avut implicații negative și asupra pieței forței de muncă, ceea ce a determinat modificarea traiectoriei descendente a ratei șomajului observată pe parcursul ultimilor ani. În martie 2021, rata șomajului ajustată sezonier s-a situat la 7,3% în UE, în creștere cu 0,9 pp față de luna martie a anului anterior. În zona euro, rata șomajului s-a situat în luna martie 2021 la 8,1%, comparativ cu nivelul de 7,1% din martie 2020.

Grafic 2 Rata șomajului (%) în state ale Uniunii Europene în martie 2021

Sursa: Eurostat

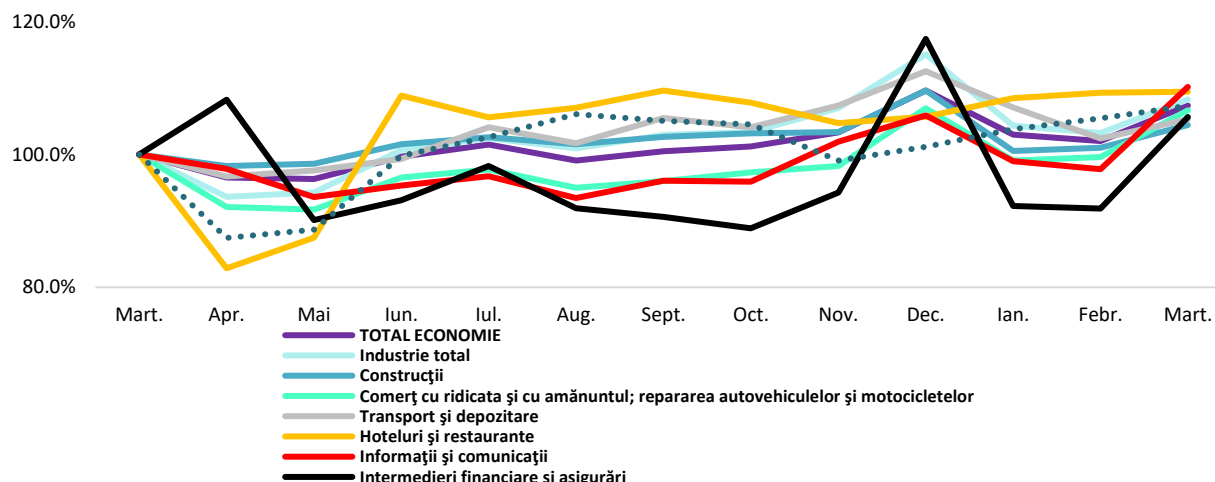
Șomajul rămâne neomogen printre statele europene, în luna martie 2021 cel mai înalt nivel fiind consemnat în Spania (15,3%), Italia (10,1%), Suedia (9,5%), Lituania (8,9%) și Letonia (8,7%), în timp ce la polul opus se află state ca Polonia (3,1%), Cehia (3,2%), Olanda (3,5%) și Ungaria (3,9%). Șomajul în rândul tinerilor rămâne o vulnerabilitate a pieței forței de muncă din Europa. Rata șomajului în rândul tinerilor se poziționează la 17,1% în UE și 17,2% în zona euro în martie 2021, în scădere față de luna anterioară (17,2% în UE, respectiv 17,3% în zona euro).

Rata șomajului ajustată sezonier în România s-a aflat pe o traiectorie descendentă în lunile februarie și martie 2021, situându-se în luna martie la o valoare de 5,5%, în scădere cu 0,2 pp față de luna precedentă (5,7%). Cu toate acestea, rata șomajului se menține cu 0,5 pp peste media anului 2020 (5,0%). De asemenea, se menține și în luna martie 2021 tendința conform căreia rata șomajului în rândul bărbaților (5,7%) este mai mare față de rata șomajului la femei (5,2%).

O evoluție pozitivă, în ciuda provocărilor și efectelor negative generate de pandemia de COVID-19, a avut-o câștigul salarial mediu brut, care s-a aflat pe un trend ascendent în primele 3 luni ale anului 2020, cu o scădere ușoară în aprilie – mai, în timpul stării de urgență, iar ulterior, în revenire începând cu luna iunie, depășind nivelul înregistrat înainte de criză. În luna martie 2021, câștigul salarial mediu brut s-a situat la o valoare de 5785 lei, în creștere cu 5,2% comparativ cu luna precedentă, respectiv cu 7,4% față

de martie 2020. O analiză a indicatorului pe sectoare economice arată că în martie 2021 toate sectoarele și-au revenit față de perioada similară a anului anterior, indicatorul înregistrând creșteri.

Grafic 3 Evoluția câștigului salarial mediu brut în România în perioada mar. 2020 – mar. 2021 (mar. 2020 = 100%)

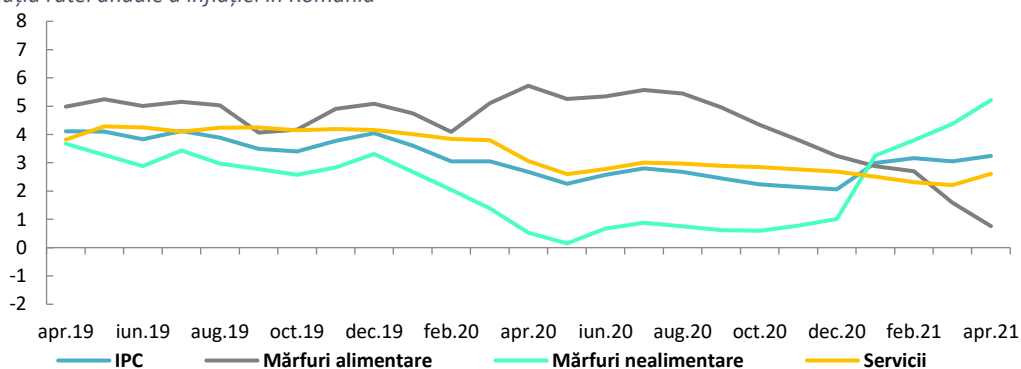
Sursa: INS, calcule ASF

Conform Eurostat, în luna martie 2021, rata anuală a inflației a fost 1,3% în zona euro, respectiv 1,7% în Uniunea Europeană, nivel similar cu cel înregistrat în perioada ianuarie 2020 în UE, respectiv în scădere ușoară în zona euro comparativ cu luna ianuarie 2020 (1,4%). Grecia (-2,0%), Portugalia, Malta, Irlanda și Slovenia (toate 0,1%) au înregistrat cele mai mici rate anuale ale inflației, conform metodologiei indicelui armonizat al prețurilor de consum.

Rata anuală a inflației IAPC în România s-a situat în martie 2021 la o valoare de 2,5%, menținându-se una dintre cele mai mari rate din Uniunea Europeană, după Polonia (4,4%) și Ungaria (3,9%), însă este în scădere față de 2019, când a înregistrat o valoare medie de 3,9%.

În luna aprilie 2021, rata anuală a inflației (IPC) a înregistrat o creștere până la nivelul de 3,24% în România, pe fondul creșterii prețurilor mărfurilor nealimentare (5,21%), mărfurilor alimentare (0,76%) și serviciilor (2,61%) față de martie 2020. Creșterea prețurilor mărfurilor nealimentare a avut la bază, în principal, creșterea prețurilor energiei electrice, pe fondul liberalizării tarifelor la energia electrică și gazele naturale furnizate consumatorilor casnici.

Grafic 4 Evoluția ratei anuale a inflației în România

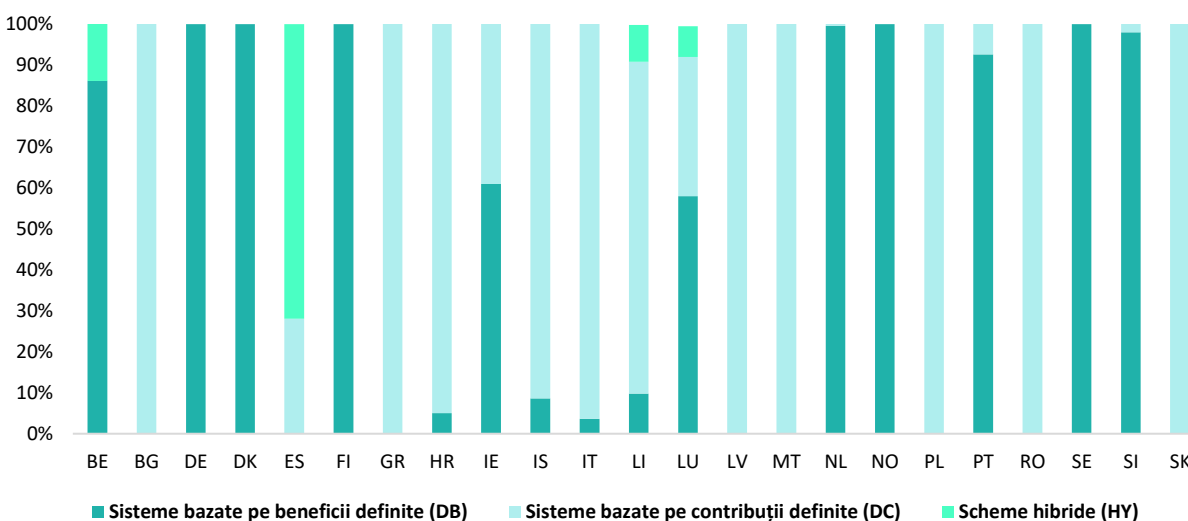
Sursa: INS, calcule ASF

Contextul internațional

Prin intermediul diverselor planuri de pensii, persoanele fizice pot opta pentru acumularea unor economii semnificative pentru vârsta pensionării. Luând în considerare modul în care sunt calculate beneficiile la pensionare și cine suportă riscul (participantul sau angajatorul care finanțează pensia), planurile de pensii ocupaționale pot fi beneficii definite (DB) sau contribuții definite (DC). Astfel, în schemele de tip DC, participanții suportă majoritatea riscurilor, iar în schemele de tip DB angajatorii care sponsorizează planul de pensie își asumă o parte din riscuri, în situația în care activele nu sunt suficiente pentru asigurarea drepturilor de pensie.

Pe plan european sistemele de pensii se împart în două categorii: scheme de tip beneficii definite (DB) și scheme de tip contribuții definite (DC). Așadar, țările central-estice au un sistem care funcționează preponderent conform schemei de tip contribuții definite (DC), în vreme ce statele vestice aplică un sistem bazat pe scheme de tip beneficii definite (DB), doar patru state optând și pentru schemele de tip hibrid (Belgia, Spania, Liechtenstein și Luxemburg). În România, sistemul pensiilor private este alcătuit din Pilonul II (pensii administrate privat) și Pilonul III (pensii facultative), ambele fiind de tip contribuții definite (DC). Chiar dacă în anul 2020 în România a fost instituit un al patrulea pilon de pensii, respectiv sistemul de pensii ocupaționale (DC), până în prezent nu au fost înființate fonduri de pensii ocupaționale.

Grafic 5 Distribuția fondurilor de pensii în funcție de tipul de schemă în anul 2019 (% din active totale)

Sursa: EIOPA, pentru ES și BE s-au folosit datele aferente anului 2018

De-a lungul ultimilor ani, sistemul de pensii private s-a dovedit a fi un mod sigur și eficient de economisire pe termen îndelungat. Prin urmare, potrivit datelor publicate de OECD, cele mai multe state au înregistrat creșteri anuale ale activelor fondurilor de pensii, cu excepția Poloniei și Ungariei. Creșterile au fost rapide în țările cu un sistem încă recent al fondurilor de pensii private precum Armenia, Grecia sau România.

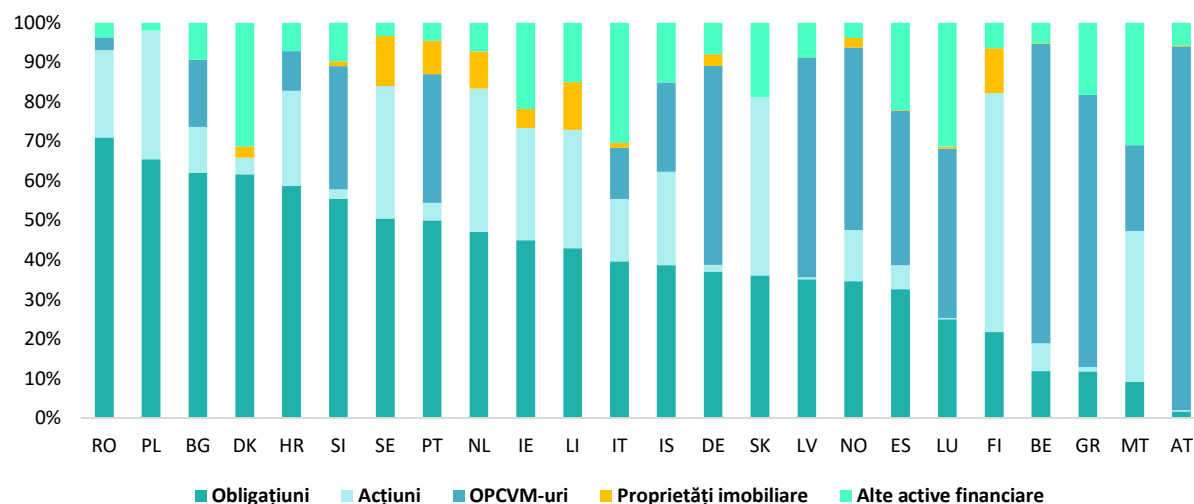
Tabelul 3 Gradul de penetrare al pensiilor private în anul 2019 (activele totale % PIB)

NL	IS	LI	IE	NO	PT	IT	BE	DE	AT	RO	SI	SE	LU	DK	ES	SK	FI	BG	LV
194%	137%	86%	36%	11%	10%	8%	8%	8%	6%	6%	6%	4%	4%	3%	3%	3%	1%	1%	1%

Sursa: EIOPA, pentru GR (0,06%), HR (0,3%), PL (0,1%) și MT (0,3%) ratele sunt mai mici de 1%

În anul 2019, la nivelul statelor a existat o eterogenitate considerabilă a gradului de penetrare al pensiilor private, variind de la 1% (Finlanda, Bulgaria, Letonia) la 194% (Olanda). În cazul României, gradul de penetrare al pensiilor private a atins procentul de 6%, situându-se peste nivelul mediane.

Grafic 6 Structura investițională a fondurilor de pensii în statele europene în anul 2019 (%)

Sursa: Raportul privind stabilitatea financiară EIOPA – Dec. 2020

Fondurile de pensii private din statele europene au investit majoritar în obligațiuni și acțiuni. România a investit cel mai mare procent al portofoliului investițional în obligațiuni.

Grafic 7 Rata anuală de creștere nominală

Sursa: Pension Market in Focus 2020

În anul 2019 comparativ cu anul anterior, toate statele din Europa au înregistrat creșteri ale activelor fondurilor de pensii. Prin urmare, potrivit datelor publicate de OECD, activele din planurile de economisire pentru pensionare depășeau 50 miliarde USD la nivel mondial la finalul anului 2019, fiind aproximativ dublu față de finalul anului 2009.

În primul trimestru al anului 2020 planurile de economisire pentru pensionare au înregistrat pierderi ca urmare a declanșării pandemiei COVID-19 care a determinat instabilitate pe piețele financiare la nivel mondial. Potrivit prognozelor OECD, în luna martie 2020 comparativ cu perioada similară a anului anterior activele fondurilor de pensii din zona OECD au înregistrat o scădere de 10%. Cu toate acestea, în trimestrele II și III ale anului 2020 a avut loc o revenire a piețelor financiare, astfel că au fost înregistrate niveluri ale activelor superioare perioadei pre-criză, administratorii de fonduri de pensii recuperând pierderile financiare suferite la începutul pandemiei.

Scăderea accentuată a activelor fondurilor de pensii care se bazează pe scheme de tip beneficii definite (DB) și scăderea dobânzilor au determinat o presiune asupra sponsorilor și furnizorilor planurilor DB în primul trimestru din anul 2020, aceștia fiind sprijiniți de factorii de decizie politică. Deși piețele financiare internaționale au prezentat un trend pozitiv în trimestrele II și III 2020, poziția de finanțare a schemelor de tip DB a rămas inferioară anului 2019 în multe state, inclusiv Olanda, Marea Britanie și SUA.

2. Piața pensiilor private din România

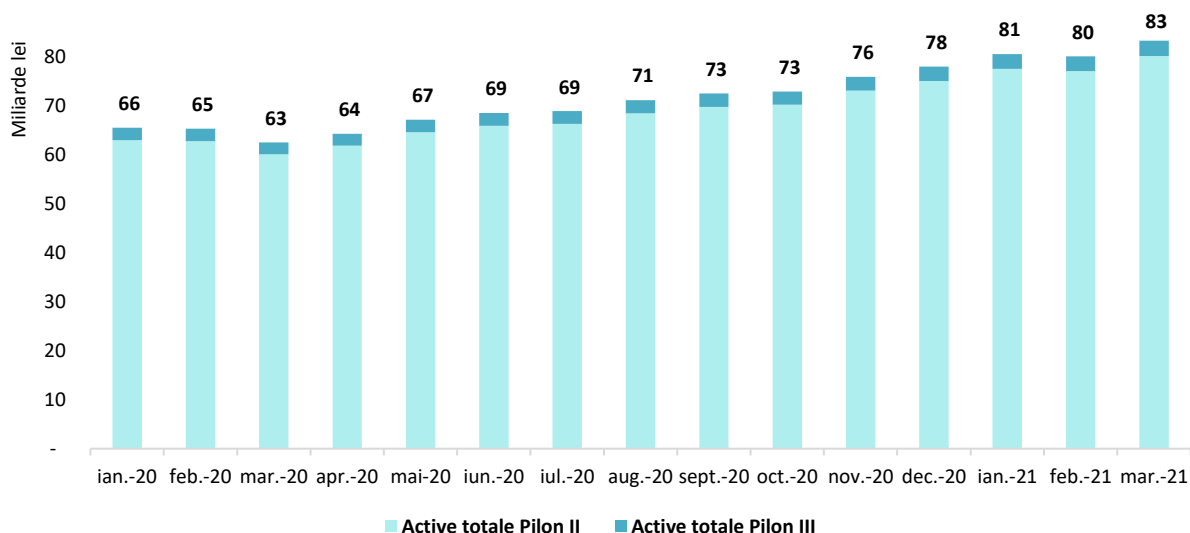
Sistemul pensiilor private a cunoscut o evoluție pozitivă pe tot parcursul funcționării sale, activele totale și numărul de participanți fiind în continuă creștere. La finalul lunii martie 2021, fondurile de pensii private (pilon II și pilon III) au cumulat 83,34 miliarde lei în active totale, cu 33% mai mult comparativ cu anul anterior. Ca și pondere în PIB, activele totale ale sistemului de pensii private au înregistrat un nivel de 7,90%¹.

Principalele caracteristici ale fondurilor de pensii private sunt enumerate mai jos:

La 31 martie 2021, politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața locală de capital. Ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezenta 71% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private, în timp ce un procent de 24% a fost investit în acțiuni.

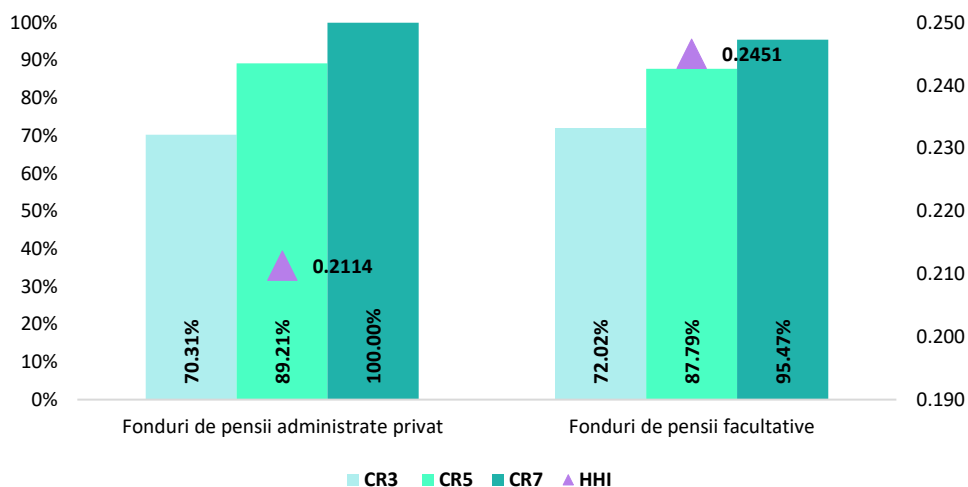
Grafic 8 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private

Activele fondurilor din pilonul III rămân la un nivel foarte scăzut, reprezentând aproximativ 4% din total, fiind astfel de dorit o încurajare a investițiilor populației în aceste instrumente.

¹ S-a utilizat PIB pentru anul 2020

Grafic 9 Gradul de concentrare a fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la 31.03.2021)

Sursa: calcule ASF

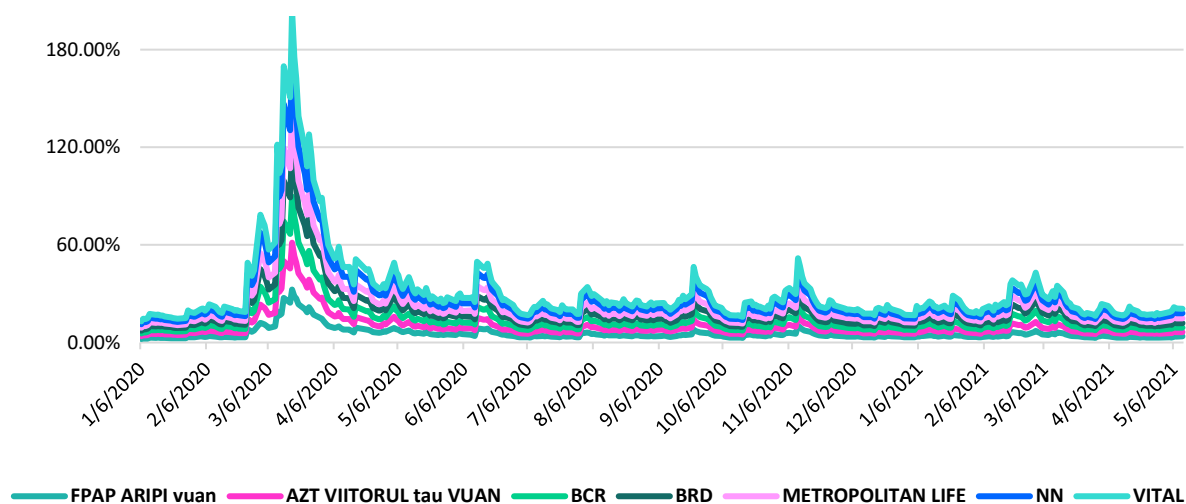
Conform principalilor indicatori folosiți de Consiliul Concurenței, riscul de concentrare pe piața pensiilor private administrate privat este de nivel mediu, în timp ce gradul de concentrare a pieței pensiilor private facultative este încă ridicat. Situația este explicabilă prin motive obiective legate de mecanismul lor de funcționare și starea actuală a pieței.

Răspândirea coronavirusului crește volatilitatea piețelor financiare. Persistența COVID-19 ar putea genera un nou episod de stres financiar internațional. Volatilitatea este una dintre cele mai importante caracteristici ale piețelor financiare, direct legată de incertitudinea pieței și afectează comportamentul investițional al întreprinderilor și al persoanelor fizice. Anul 2020 a fost marcat de creșteri rapide a volatilității pe piețele financiare internaționale, pe fondul extinderii virusului COVID-19, iar indicii bursieri au înregistrat scăderi semnificative, ca urmare a efectelor de contagiune pe piețele financiare și a prognozelor de scădere economică globală. Însă, sistemul de pensii private este cel mai puțin afectat ținând seama de politica de economisire și investire pe termen lung. De-a lungul timpului, au avut loc episoade de volatilitate ridicată care au marcat fondurile de pensii private, însă activele acestora au înregistrat creșteri de la perioadă la perioadă.

Unitățile de fond din Pilonul II au înregistrat cel mai ridicat nivel de volatilitate în primul trimestru al anului 2020 ce a fost caracterizat de o incertitudine pe piețele financiare generată de contextul epidemiologic. Acest episod de volatilitate, înregistrat în luna martie, a avut loc ca urmare a propagării scăderii prețurilor instrumentelor financiare asupra valorii unitare a activului net. Ulterior, nivelul volatilității zilnice a fondurilor de pensii administrate privat s-a redus, situându-se încă la un nivel similar celui de dinaintea izbucnirii pandemiei COVID-19.

Deși, pe întreg parcursul anului 2020 au fost luate măsuri de restricție împotriva răspândirii COVID-19, ceea ce a contribuit la o creștere a incertitudinii în rândul investitorilor, nivelul volatilității nu a fost la fel de ridicat precum cel înregistrat în martie 2020.

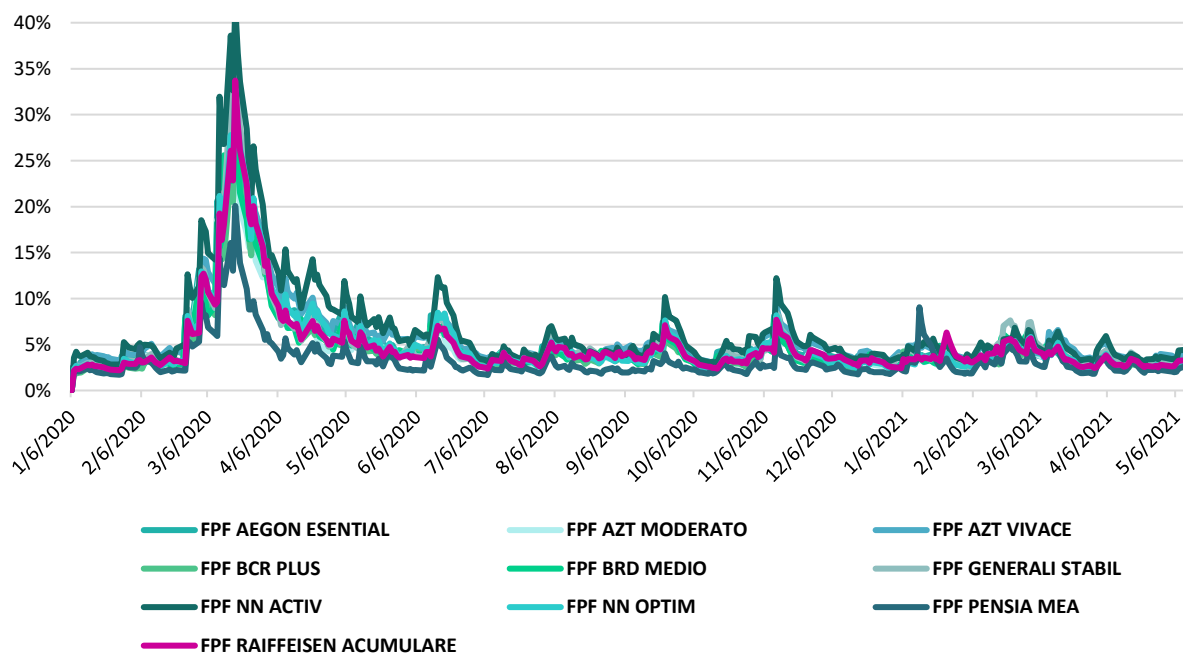
Grafic 10 Evoluția volatilității zilnice a fondurilor de pensii din Pilonul II- GARCH (1,1)

Sursa: prelucrare ASF

Și în cazul unităților de fond din Pilonul III s-a înregistrat o evoluție similară a volatilității cu cel al unităților de fond din Pilonul II, însă cu o intensitate a volatilității mai scăzută.

Grafic 11 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III- GARCH (1,1)

Sursa: prelucrare ASF

Unitățile de fond din Pilonul II și Pilonul III au înregistrat un nivel mai redus de volatilitate în primul trimestru al anului 2021 comparativ cu finalul anului 2020.

3. Fondurile de pensii administrate privat - Pilonul II

La finalul primului trimestru al anului 2021 erau înscriși în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară șapte fonduri de pensii administrate privat. Acestea sunt administrate de șapte administratori de fonduri de pensii private, activele acestora fiind sub supravegherea a patru bănci din România cu rol de depozitari. Valoarea totală a activelor nete ale fondurilor de pensii administrate privat a fost de 80,19 miliarde lei la finalul primului trimestru al anului 2021, în creștere cu aproximativ 33% comparativ cu aceeași dată a anului 2020. Comparativ cu trimestrul anterior, activele nete au crescut cu 7%. Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 31 martie 2021 a fost de 7,68 milioane persoane, în creștere față de 7,63 milioane persoane la 31 decembrie 2020.

La nivelul Pilonului II, contribuția medie a participanților cu contribuții virate la 31 martie 2021 a fost de 197 lei/participant, în timp ce la 31 decembrie 2020 valoarea acesteia a fost de 192 lei/participant. În perioada ianuarie-martie 2021, contribuțiile virate în sistemul de pensii administrate privat au fost în cuantum de 2,42 miliarde lei, în creștere cu circa 6% față de aceeași perioadă din anul 2020.

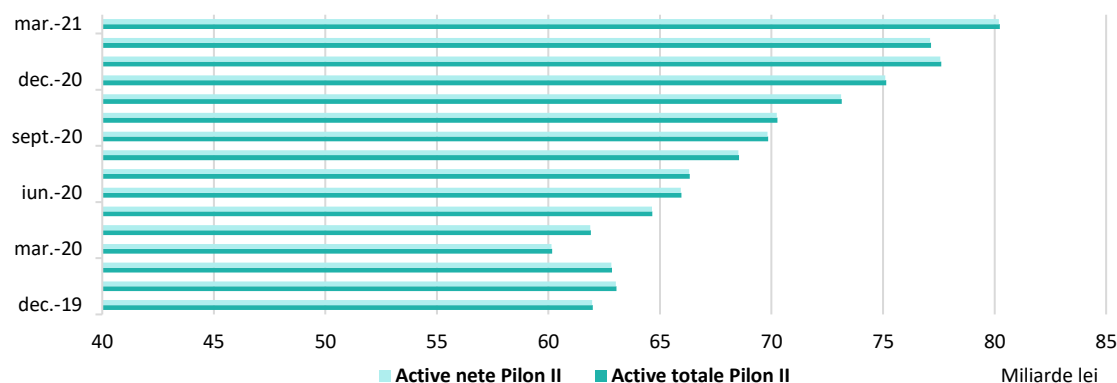
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii administrate privat a fost 6,10% în martie 2021, în luna decembrie 2020 valoarea acesteia fiind de 5,38%.

La finalul lunii martie 2021, valoarea medie a activului unui participant la sistemul pensiilor administrate privat era de 10.670 lei, înregistrând o creștere de 8,2% comparativ cu decembrie 2020. În intervalul ianuarie-martie 2021 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de 64 milioane lei pentru 3.991 participanți și beneficiari.

4.1. Valoarea activelor

La finalul lunii martie 2021, valoarea totală a activelor fondurilor de pensii private a fost de 80,24 miliarde lei, iar valoarea activelor nete a atins nivelul de 80,19 miliarde lei, ambele fiind în creștere cu aproximativ 33% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior.

Grafic 12 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat

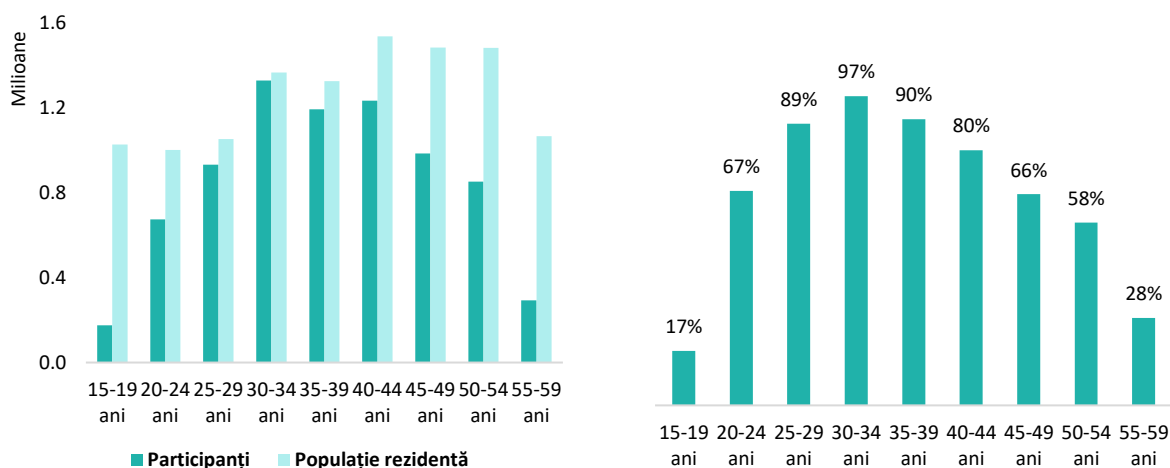

4.2. Participanți

La 31 martie 2021, numărul total al participanților la sistemul de pensii administrate privat a fost de 7,68 milioane persoane, în creștere cu 2% comparativ cu aceeași dată a anului anterior. De la începutul anului până în luna martie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 50 mii de persoane, cu 22% mai puțin față de anul precedent. Primele trei fonduri de pensii administrate privat în funcție de numărul de participanți, FPFP NN (27%), FPAP AZT Viitorul Tău (21%) și FPAP Metropolitan Life (14%) s-au menținut pe poziții fruntașe, cumulând un procent de 62% din numărul total de persoane înrolate în sistem.

În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la 31 martie 2021, ponderea participanților cu vârstă de până în 35 ani a fost de 41% din totalul participanților, iar ponderea celor cu vârstă de peste 35 ani a fost de 59%. Și distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 48%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 52%.

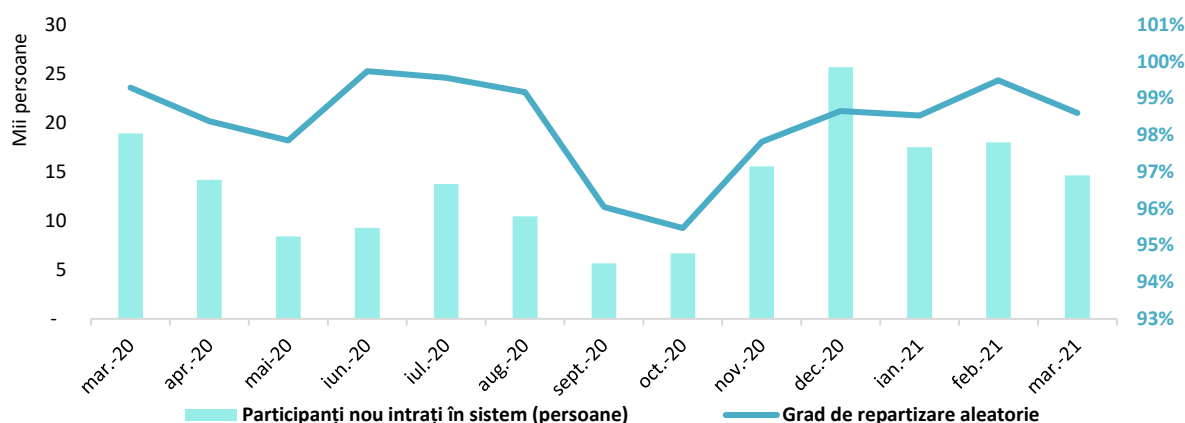
Grafic 13 Structura pe vârste la 31 martie 2021 – participanți și populație rezidentă (stânga) și gradul de penetrare al pensiilor private (dreapta)

Sursa: ASF, INS

În ceea ce privește gradul de penetrare al pensiilor private în rândul populației rezidente, se observă o acoperire bună a grupelor de vârstă medie (25-44 ani), cu o scădere din ce în ce mai pronunțată pentru vârstele mai apropiate de vârsta de pensionare. Acest fapt nu este surprinzător, având în vedere introducerea relativ recentă a pensiilor private în România, însă sugerează o presiune în creștere pe bugetul de pensii de stat în următoarele câteva decenii (această presiune fiind accentuată și de îmbătrânirea populației (Grafic 13-stânga)).

Grafic 14 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem și a gradului de repartizare aleatorie

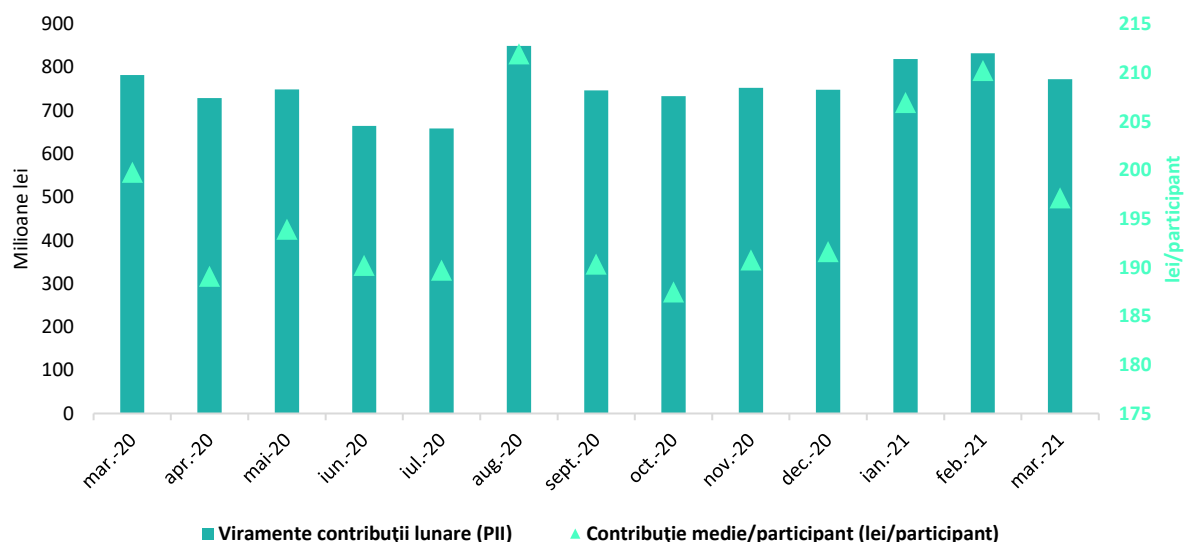
Un număr de aproximativ 49,62 mii de persoane au fost repartizate aleatoriu către un fond de pensii administrat privat în primul trimestru al anului 2021, reprezentând 99% din totalul persoanelor nou intrate în sistem.

4.3. Contribuții

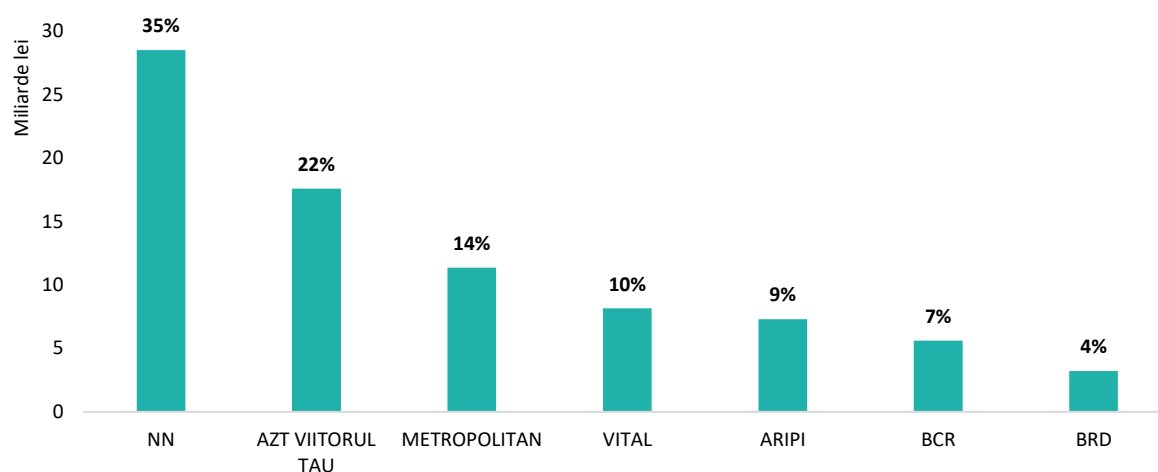
De la începutul anului până în luna martie 2021, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii administrate privat în cuantum de 2,42 miliarde lei, cu 6% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. În luna martie 2021 au fost virate contribuții brute în cuantum de 772 milioane lei, în creștere comparativ cu luna decembrie 2020 (748 milioane lei).

Contribuția medie per participant a fost de circa 197 lei în luna martie 2021, cu 1% mai puțin comparativ cu cea înregistrată în luna martie 2020. Aceasta a cunoscut o evoluție pozitivă continuă de la înființarea sistemului de pensii administrate privat până în prezent.

Grafic 15 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant

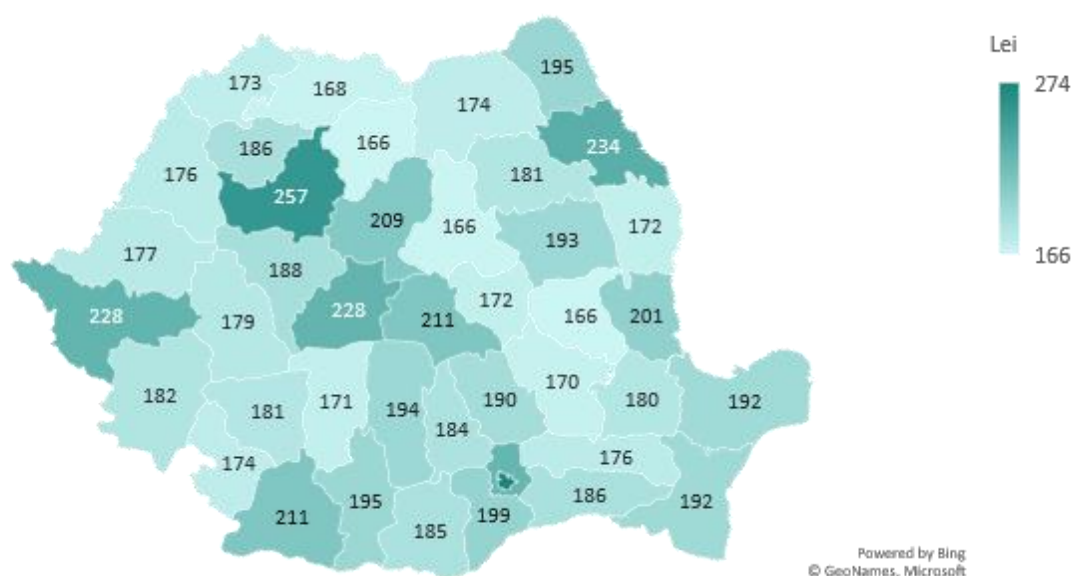

Grafic 16 Active administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021

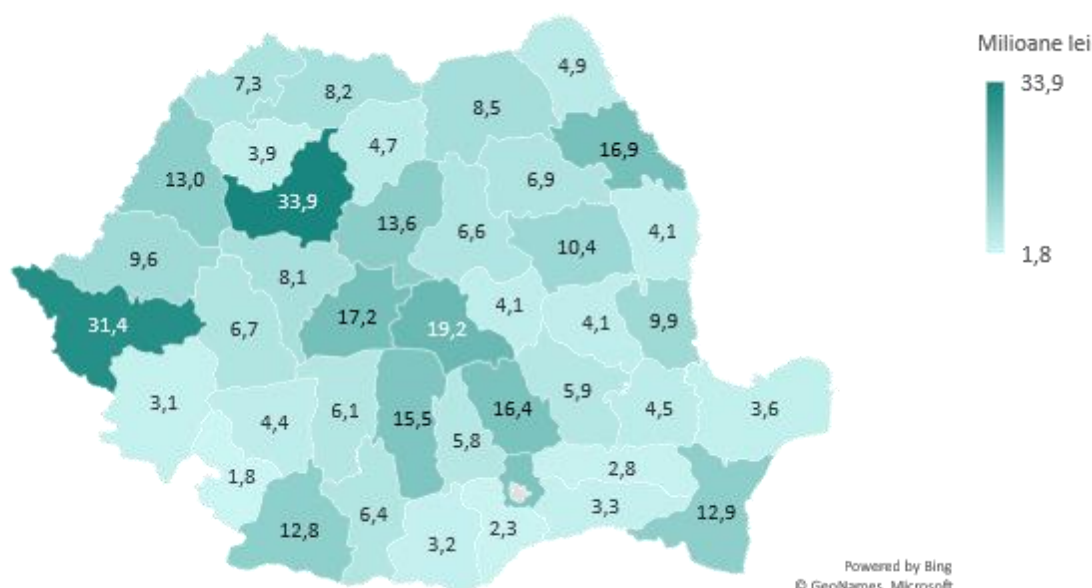
Piața fondurilor de pensii administrate privat înregistrează un grad mediu de concentrare, primele trei fonduri totalizând 70% din active.

Grafic 17 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii

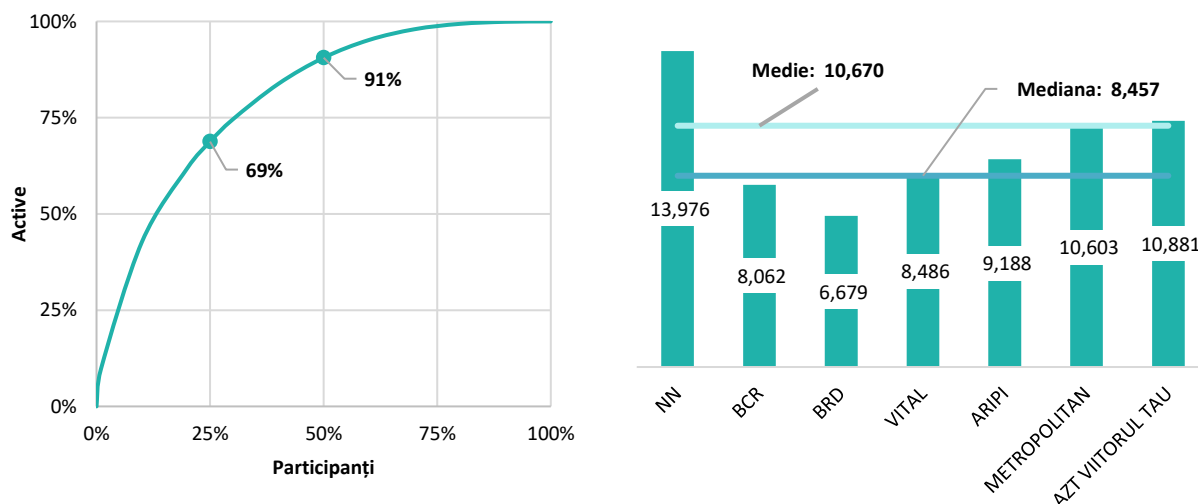
Contribuția lunară medie variază puternic în funcție de județ, cele mai mari valori fiind înregistrate în Municipiul București (274 lei/participant), Cluj (257 lei/participant), Iași (234 lei/participant) și Timiș (228 lei/participant). Cele mai mici contribuții lunare medii se înregistrează în Bistrița-Năsăud, Vrancea și Harghita, cu aproximativ 166 lei/participant.

Grafic 18 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale (exceptând București – 195,8 milioane)

În ceea ce privește contribuțiile lunare totale, se păstrează diferența accentuată între regiuni, Municipiul București înregistrând cele mai mari valori (195,8 milioane lei), urmat de Cluj (33,9 milioane lei) și Timiș (31,4 milioane lei). La polul opus se află sudul țării – Giurgiu, Mehedinți, Ialomița, Caraș-Severin, Teleorman și Călărași înregistrând cele mai scăzute valori (între 1,8 și 3,3 milioane lei).

Grafic 19 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 31 martie 2021

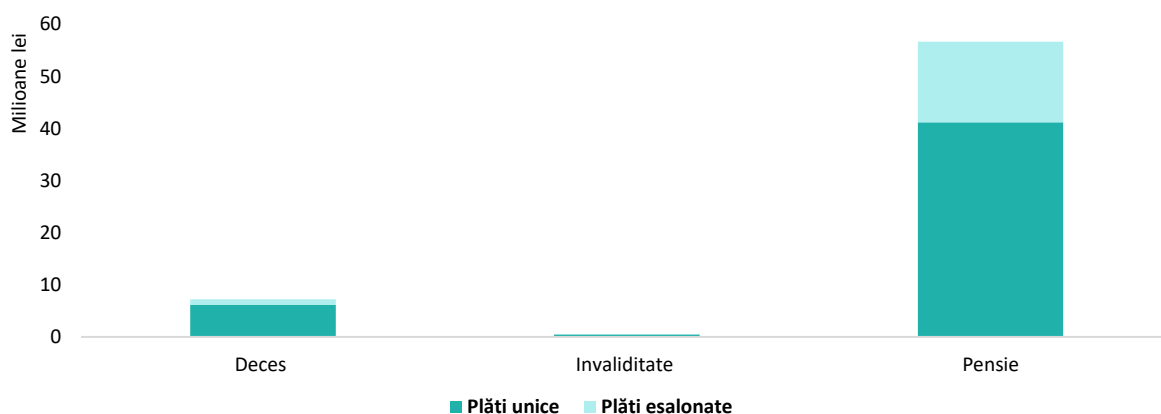

Distribuția valorii conturilor participanților arată o concentrare mare, 62% din active fiind deținute de doar 20% din participanți. Cel mai mare cont are o valoare de 1.403.760 lei, în timp ce cel mai mic are o valoare de 1 leu. Totodată, peste 20% din participanți dețin active sub valoarea de 1.000 lei.

4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

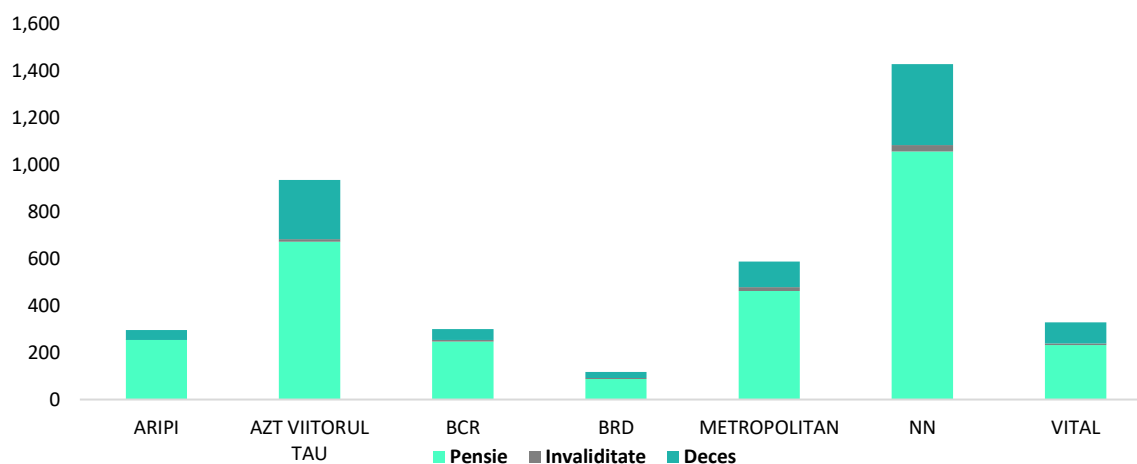
În perioada ianuarie-martie 2021 au fost efectuate plăți ale activului personal net în valoare de 64,47 milioane lei către 3.991 participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 88% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 11% ca urmare a decesului participantului și 1% ca urmare a invalidității.

Grafic 20 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-martie 2021

În primul trimestru al anului 2021, ca și modalitate de plată a activului personal net, participanții/beneficiarii au preferat plățile unice în detrimentul celor eşalonate, în procent de 78%. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 41 milioane lei și plăți eşalonate în valoare de 15 milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 6 milioane lei și plăți eşalonate în cuantum de 1 milion lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Ca urmare a invalidității, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 0,44 milioane lei aferent plăților unice și 81 mii lei prin plăți eşalonate.

Grafic 21 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-martie 2021

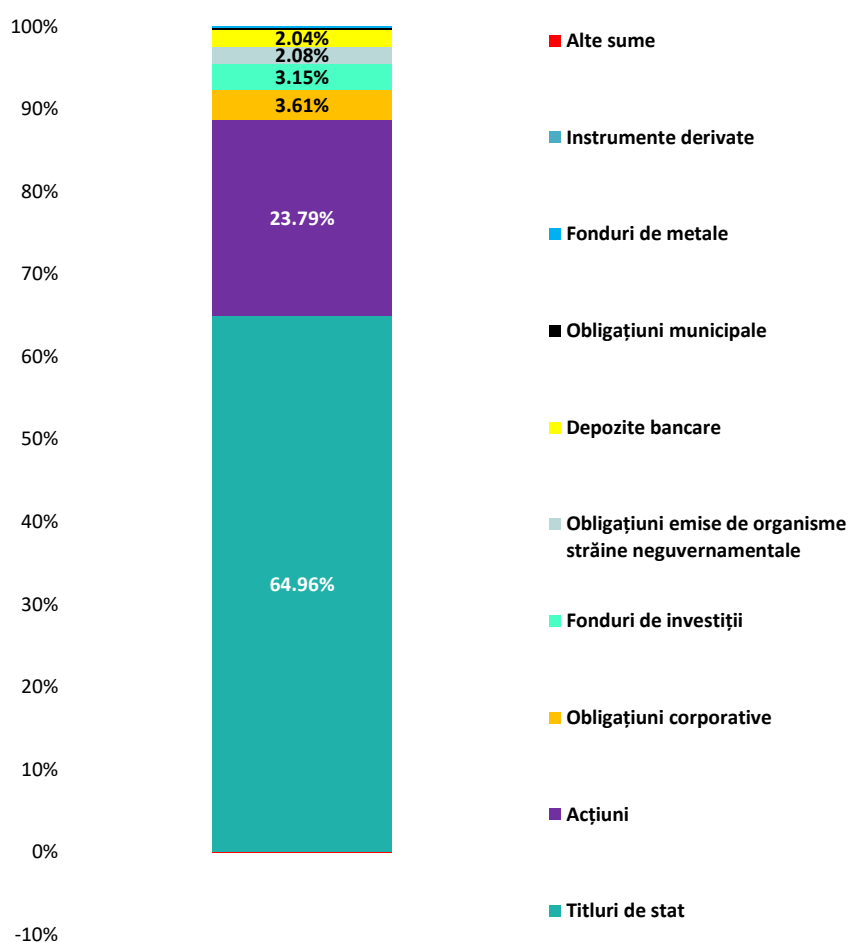

Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în primele trei luni ale anului 2021 au fost înregistrate de FPAP NN (36%), FPAP AZT Viitorul Tău (23%) și de FPAP Metropolitan Life (15%). Deschiderea dreptului la pensie reprezintă ponderea cea mai mare în plățile fondurilor de pensii administrate privat.

4.5. Structura investițiilor

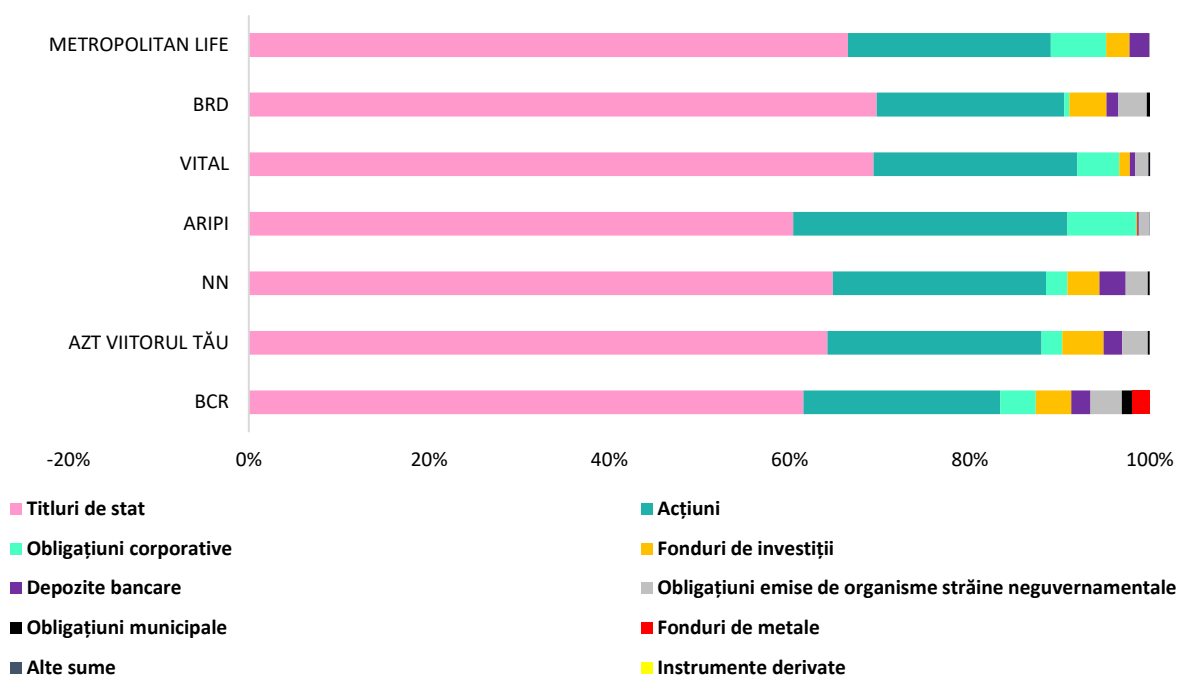
La 31 martie 2021, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii administrate privat. Investițiile fondurilor de pensii administrate privat în titluri de stat au reprezentat 65% la 31 martie 2021, aproximativ același procent fiind investit și anul anterior în titluri de stat. Investițiile în acțiuni au crescut, reprezentând la 31 martie 2021 un procent de 24% din valoarea totală a activelor fondurilor de pensii din Pilonul II. De asemenea, ponderi semnificative sunt investite și în obligațiuni corporative și fonduri de investiții.

Grafic 22 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021

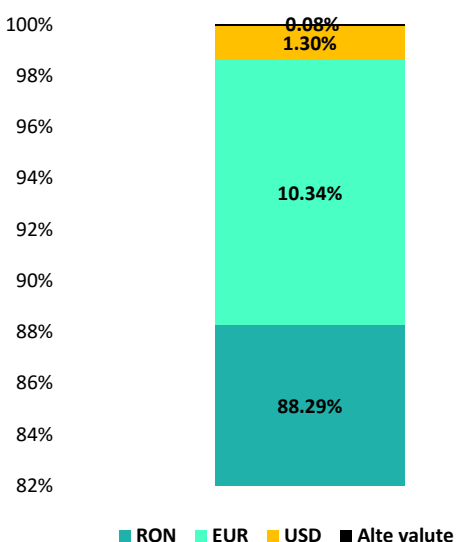

Toate fondurile de pensii administrate privat au investit majoritar în obligațiuni suverane, în procente de peste 60% din activele totale. Dintre cele șapte fonduri de pensii administrate privat, FPAP BRD a investit cel mai mare procent din active în titluri de stat, aproximativ 69,67%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii în procente semnificative, peste 20% și, respectiv, peste 0,5%.

Grafic 23 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021

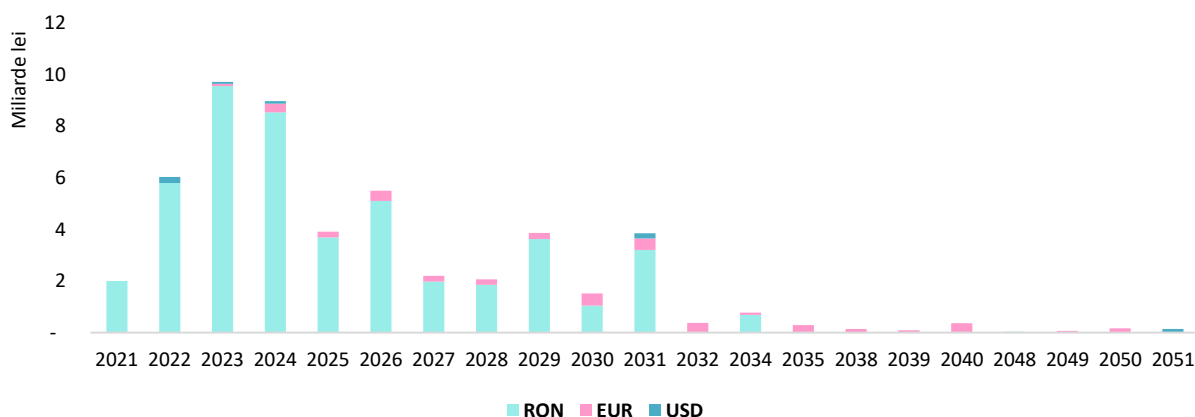
Grafic 24 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021

Investițiile locale ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat un procent de aproximativ 88%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (10%) și dolar american (1%) la finalul lunii martie 2021. Doar un administrator de fonduri de pensii private a utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar la finalul primului trimestru al anului 2021.

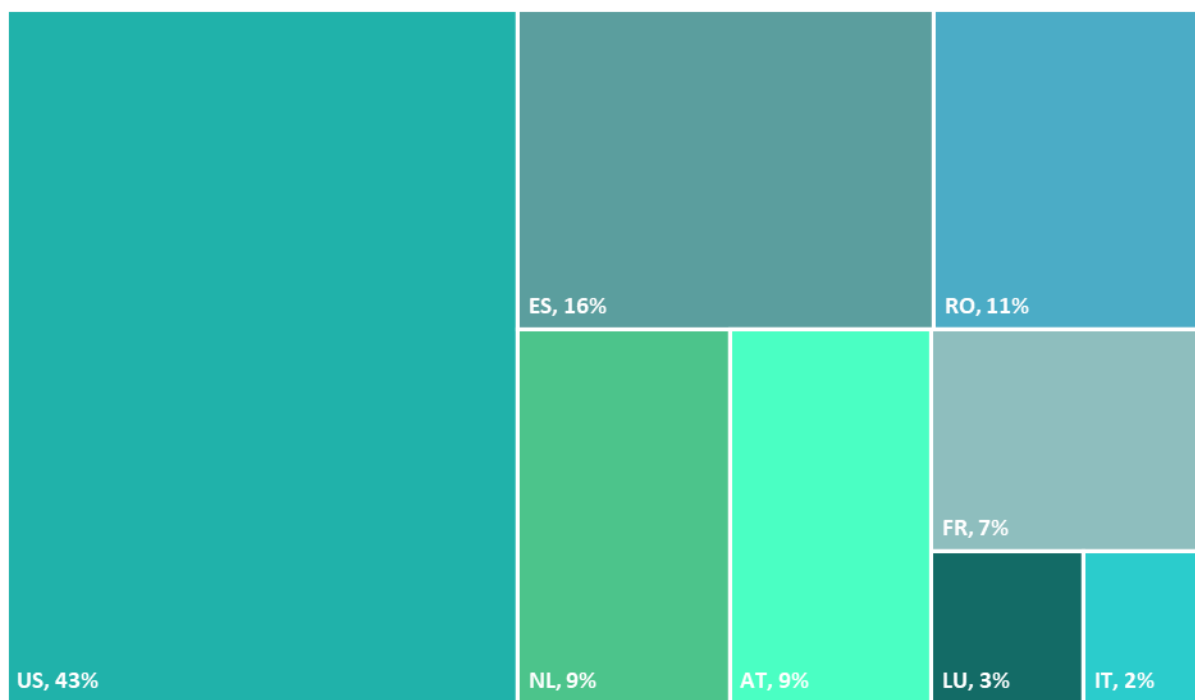
Titlurile de stat denuminate în lei prezintă un procent semnificativ (90%) în totalul titlurilor de stat deținute de fondurile de pensii private la 31 martie 2021, cele denuminate în euro fiind 8% și în dolar american 2%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu data maturității în 2023 și 2024, iar multe dintre emisiunile în euro ajung la scadență în 2030 și 2031.

Grafic 25 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021

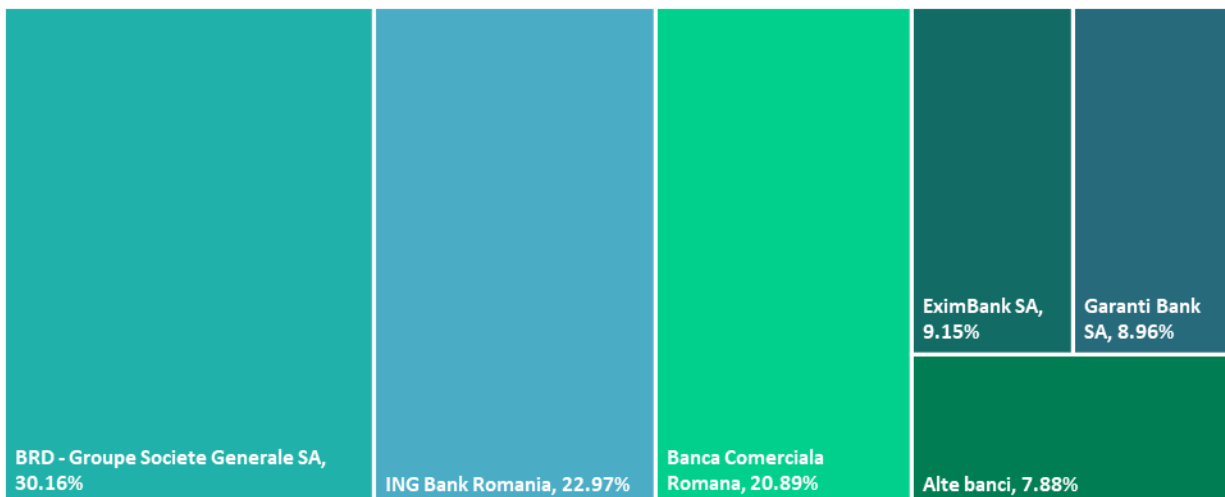
La finalul lunii martie 2021, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de 2,90 miliarde lei, cu o pondere de 3,61% în totalul activelor fondurilor de pensii administrate privat. Investițiile în alte obligațiuni emise de organisme străine neguvernamentale au atins un procent de 2,08%, investițiile în obligațiuni municipale fiind de 0,24%.

Grafic 26 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitentilor la 31 martie 2021

Emitenții obligațiunilor corporative provin din țări precum SUA (43%), Spania (16%), Olanda (9%), Austria (9%), emitenții locali fiind în procent de doar 11%. Fondurile de pensii administrate privat au investit în obligațiuni corporative românești emise de Banca Comercială Română în procent de 5,47% din totalul obligațiunilor corporative, UniCredit Bank SA în procent de 4,16% și Alpha Bank România SA în procent de 0,93%.

Grafic 27 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 31 martie 2021

Plasamentele fondurilor de pensii administrate privat în depozite bancare și conturi curente, la 31 martie 2021, se situau în jurul valorii de 1,64 miliarde lei. Principalele cinci instituții la care fondurile de pensii administrate privat dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: BRD - Groupe Société Générale SA, ING Bank România, Banca Comercială Română, EximBank SA și Garanti Bank SA.

4.6. Rate de rentabilitate

Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat următoarele valori la finalul lunii martie 2021 comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

Tabelul 4 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat

Denumire fond de pensii administrat privat	Martie 2020	Martie 2021
ARIP	2,4741%	6,4578%
AZT VIITORUL TAU	2,9027%	6,0726%
BCR	3,4802%	6,4657%
BRD	2,1792%	5,2879%
METROPOLITAN LIFE	3,6172%	6,0917%
NN	2,9630%	6,0045%
VITAL	3,4682%	6,2944%

4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III

La finalul lunii martie 2021, erau înscriși în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară un număr de zece fonduri de pensii facultative, administrate de opt societăți de administrare a fondurilor de pensii private. Activitatea de depozitare și custodie a activelor fondurilor de pensii facultative este realizată de doi depozitari.

Valoarea totală a activelor nete ale fondurilor de pensii facultative a fost de 3,10 miliarde lei la finalul lunii martie 2021, în creștere cu aproximativ 30% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent și în creștere cu 6% comparativ cu finalul anului 2020. Numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative, la 31 martie 2021, a fost de 534.760 persoane, la 31 decembrie 2020 fiind înregistrați un număr de 527.336 persoane.

La nivelul Pilonului III, contribuția medie a participanților cu contribuții virate la 31 martie 2021 a fost de aproximativ 145 lei/participant, în scădere cu 10% comparativ cu luna decembrie 2020. În perioada ianuarie-martie 2021, contribuțiile virate în sistemul de pensii facultative au fost în cuantum de 92 milioane lei, în ușoară scădere față de aceeași perioadă din anul 2020.

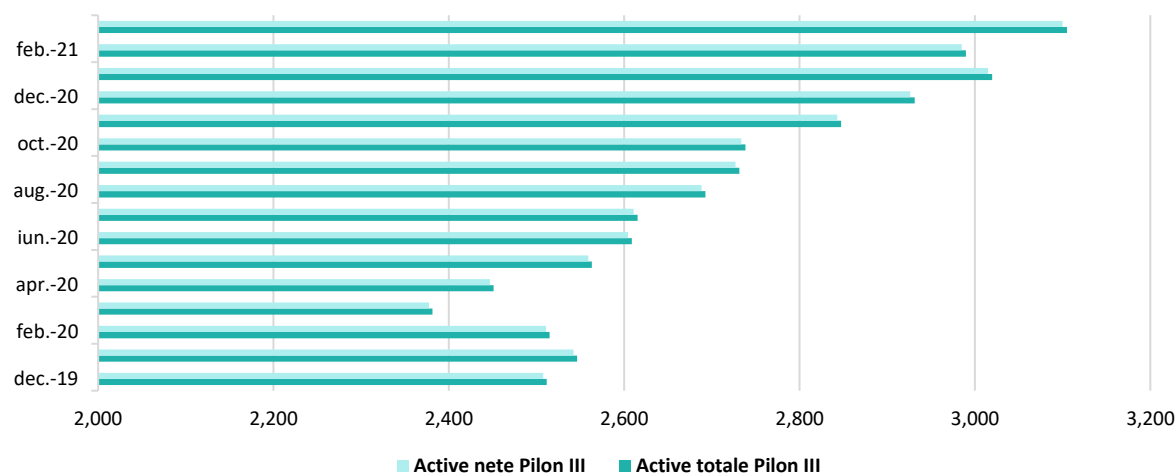
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc ridicat a fost 9,09% în martie 2021, în luna martie 2020 valoarea acesteia fiind de -1,47%. Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc mediu a înregistrat un nivel de 7,79% la finalul lunii martie 2021, semnificativ mai mare comparativ cu cea înregistrată în luna martie 2020 (-0,15%).

La finalul lunii martie 2021, valoarea medie a unui cont în sistemul pensiilor facultative era de 5.797 lei, cu 4% mai mare decât în decembrie 2020, totodată reprezentând 54% din valoarea unui cont mediu din fondurile pilonului II. În intervalul ianuarie-martie 2021 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de aproximativ 27 milioane lei pentru 2.587 participanți și beneficiari.

5.1. Valoarea activelor

Activele nete ale fondurilor de pensii facultative au crescut în luna martie 2021 comparativ cu aceeași lună a anului anterior cu aproximativ 30%. În pofida fluctuațiilor prețurilor activelor financiare cauzate de pandemia COVID-19, activele totale ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat în luna martie valori superioare celor din anul anterior.

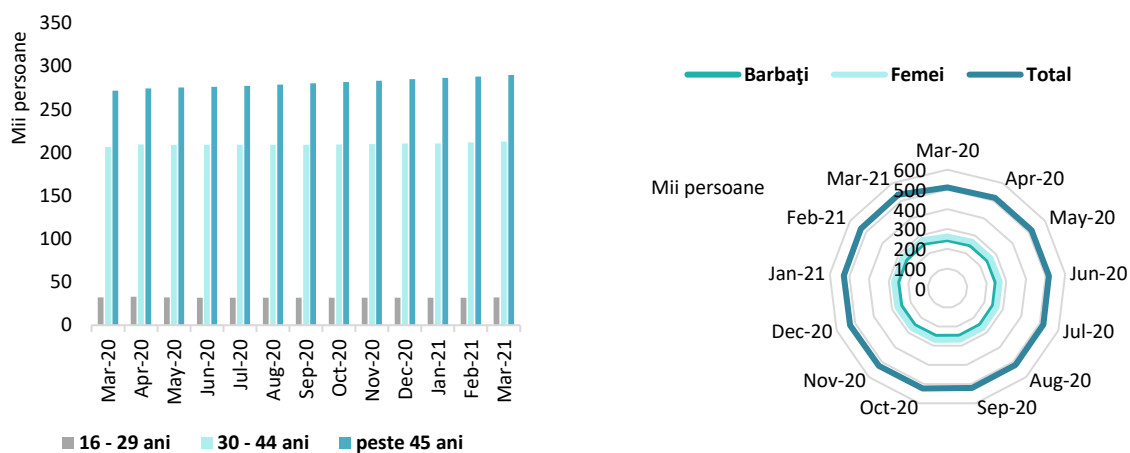
Grafic 28 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative

5.2. Participanți

La 31 martie 2021, numărul total al participanților la sistemul de pensii facultative a fost de 534.760 persoane, în creștere cu 5% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. De la începutul anului până în luna martie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 10 mii de persoane, cu 7% mai puțin față de anul precedent. Primele trei fonduri de pensii facultative în funcție de numărul de participanți, FPF NN Optim (38%), FPF BCR Plus (26%) și FPF NN Activ (10%) s-au menținut pe primele poziții, cumulând un procent de 74% din numărul total de persoane înrolate în sistem.

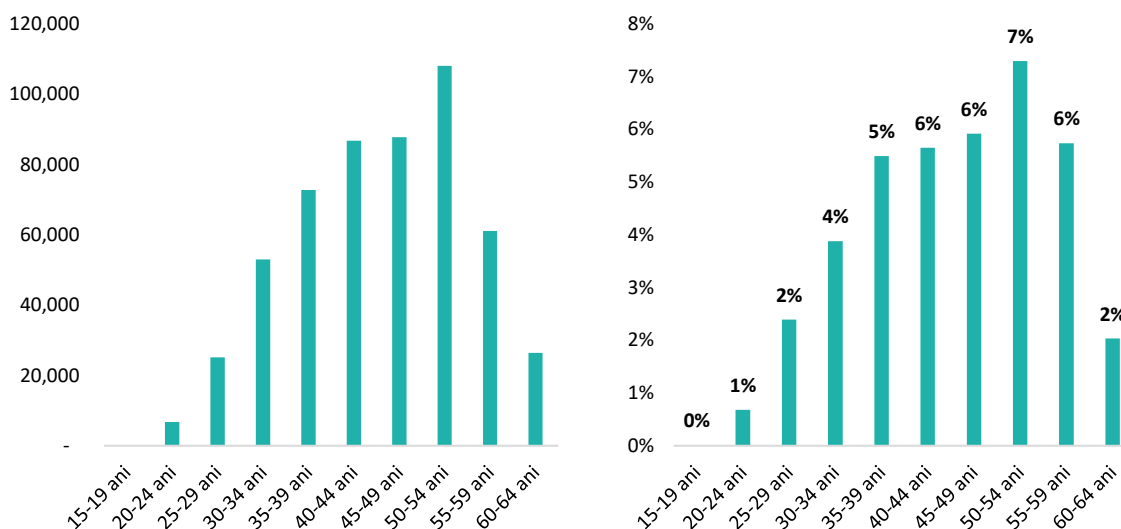
Grafic 29 Evoluția structurii participanților pe grupe de vârstă (stânga) și pe gen (dreapta)

Pe parcursul ultimelor luni, se observă o evoluție staționară a structurii participanților în funcție de vârstă acestora sau în funcție de genul lor. În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la 31 martie 2021,

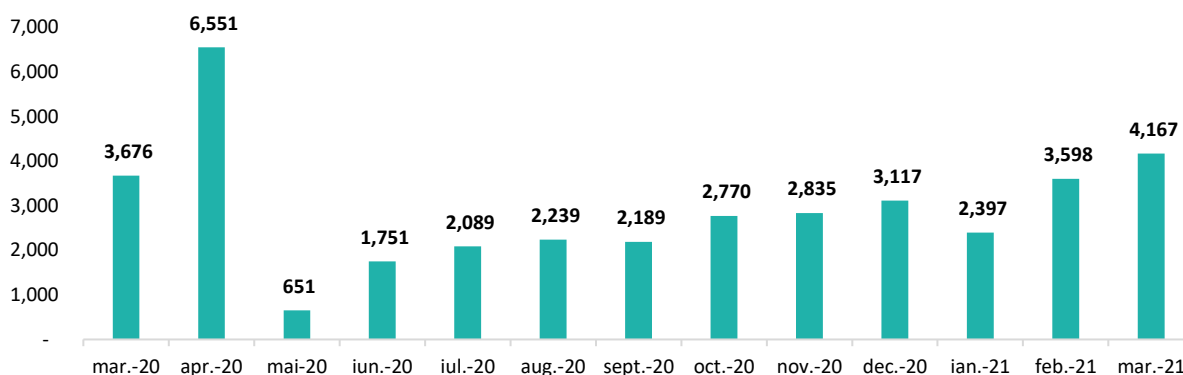
ponderea participanților cu vârsta cuprinsă între 16-29 ani a fost de 6% din totalul participanților, ponderea celor cu vârstă cuprinsă între 30 și 44 ani a fost de 40% și ponderea celor de peste 45 ani a fost de 54%. Distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 51%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 49%.

Grafic 30 Structura pe vârste a participanților (stânga) și gradul de penetrare (dreapta)

Se observă un grad scăzut de penetrare al pensiilor facultative, care oscilează între 5 și 7% din populație pentru cele mai multe grupe de vârstă. Având în vedere evoluția demografică, care va pune presiune pe sistemul public de pensii, precum și valoarea relativ scăzută a contului mediu aferent Pilonului II, rezultă o nevoie de a încuraja investițiile populației în sistemul pensiilor facultative.

Grafic 31 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative

Numărul de participanți nou intrați în sistem s-a diminuat semnificativ în luna mai 2020, ajungând la nivelul de 651 persoane. În perioada următoare izbucnirii crizei sanitare, s-a înregistrat un număr mai mic de persoane nou intrate în sistemul pensiilor facultative, comparativ cu lunile anterioare. În luna martie 2021, fondul de pensii facultative NN Optim a înregistrat cel mai mare număr de persoane nou intrate în sistem, pe următoarele locuri fiind FPF Pensia Mea și FPF NN Activ.

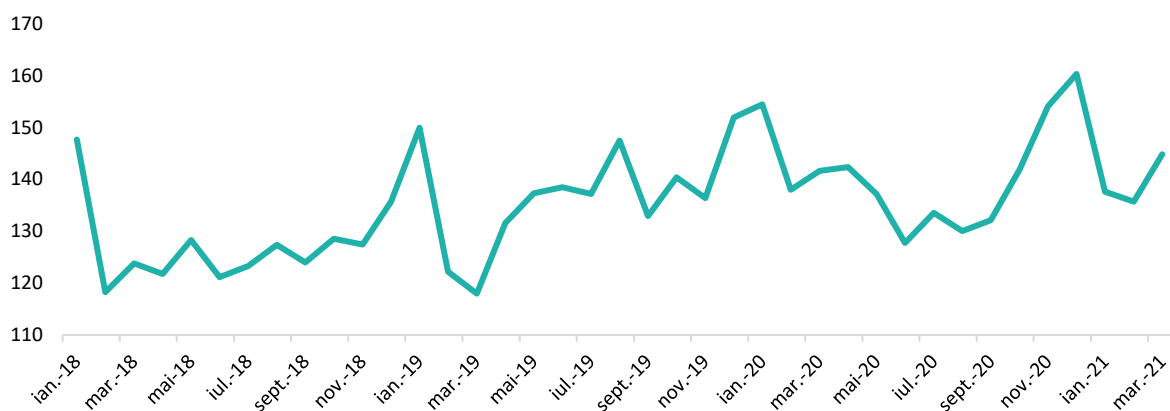
5.3. Contribuții

De la începutul anului până în luna martie 2021, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii facultative în valoare de 92 milioane lei, în ușoară scădere comparativ cu aceeași perioadă a anului 2020. În luna martie 2021 au fost virate contribuții brute în cuantum de 34 milioane lei, cu 7% mai mult comparativ cu luna martie 2020.

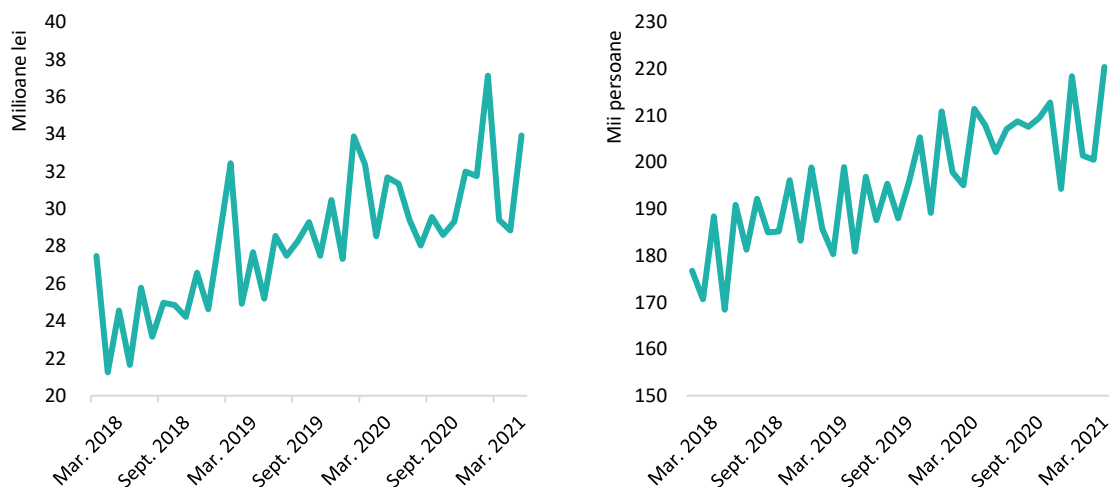
Contribuția medie per participant a fost de circa 145 lei în luna martie 2021, valoare mai mare decât în luna martie 2020 și în ușoară scădere față de decembrie 2020. Aceasta a cunoscut o evoluție pozitivă continuă de la înființarea sistemului de pensii administrate privat până la începutul pandemiei, deteriorându-se ușor din martie, însă revenind la trend pe finalul anului.

În primul trimestru al anului 2021, contribuțiile totale brute au înregistrat o ușoară scădere de -0,4% față de trimestrul corespondent al anului 2020, după ce, de-a lungul anului 2020, au înregistrat o creștere de 8% față de anul anterior, iar în 2019 înregistraseră o creștere de 15% față de 2018.

Grafic 32 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate

Grafic 33 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)

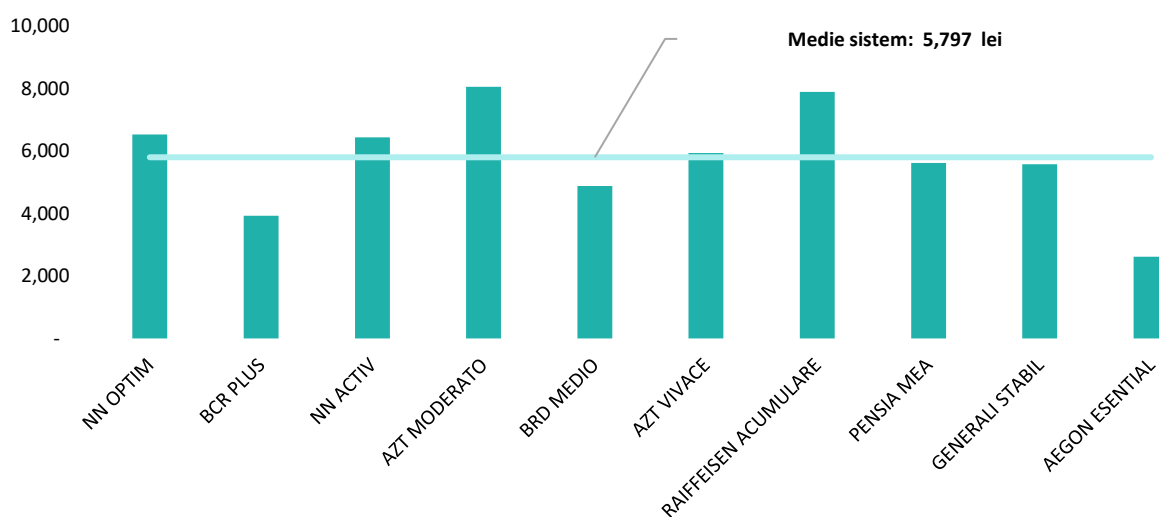

Grafic 34 Activul net și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021

Se observă o concentrare a fondurilor de pensii facultative chiar mai puternică decât în cazul fondurilor de pensii administrate privat (pilonul II), fondurile administrate de NN ASIGURĂRI deținând 54% din piață.

Grafic 35 Valoarea activului mediu/participant în funcție de fond

Valoarea medie a conturilor participanților înregistrează o variație semnificativă între diferitele fonduri, cu valori cuprinse între 2.615 lei și 8.052 lei.

5.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

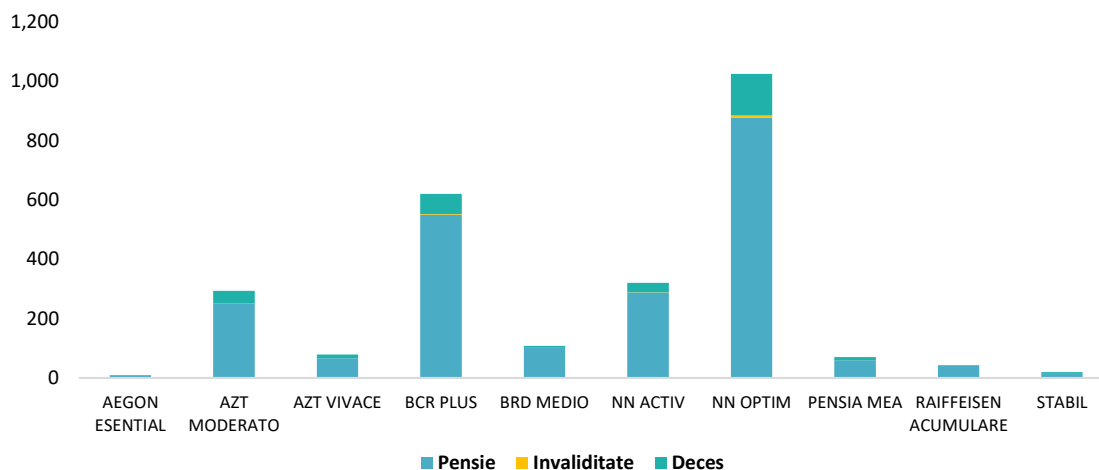
În primele trei luni ale anului 2021, au fost efectuate plăți ale activului personal net în cuantum de aproximativ 27 milioane lei către 2.587 participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 92,7% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 7,0% ca urmare a decesului participantului și 0,3% ca urmare a invalidității.

Grafic 36 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-martie 2021

Modalitatea de plată a activului personal net preferată de către participanți/beneficiari în trimestrul I 2021 a fost plata unică, în procent de 65% din totalul plăților efectuate de fondurile de pensii facultative. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 15 milioane lei și plăți eşalonate în valoare de 10 milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 1,4 milioane lei și plăți eşalonate în cuantum de 0,48 milioane lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Ca urmare a invalidității, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 68 mii lei aferent plăților unice și 21 mii lei prin plăți eşalonate.

Grafic 37 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-martie 2021

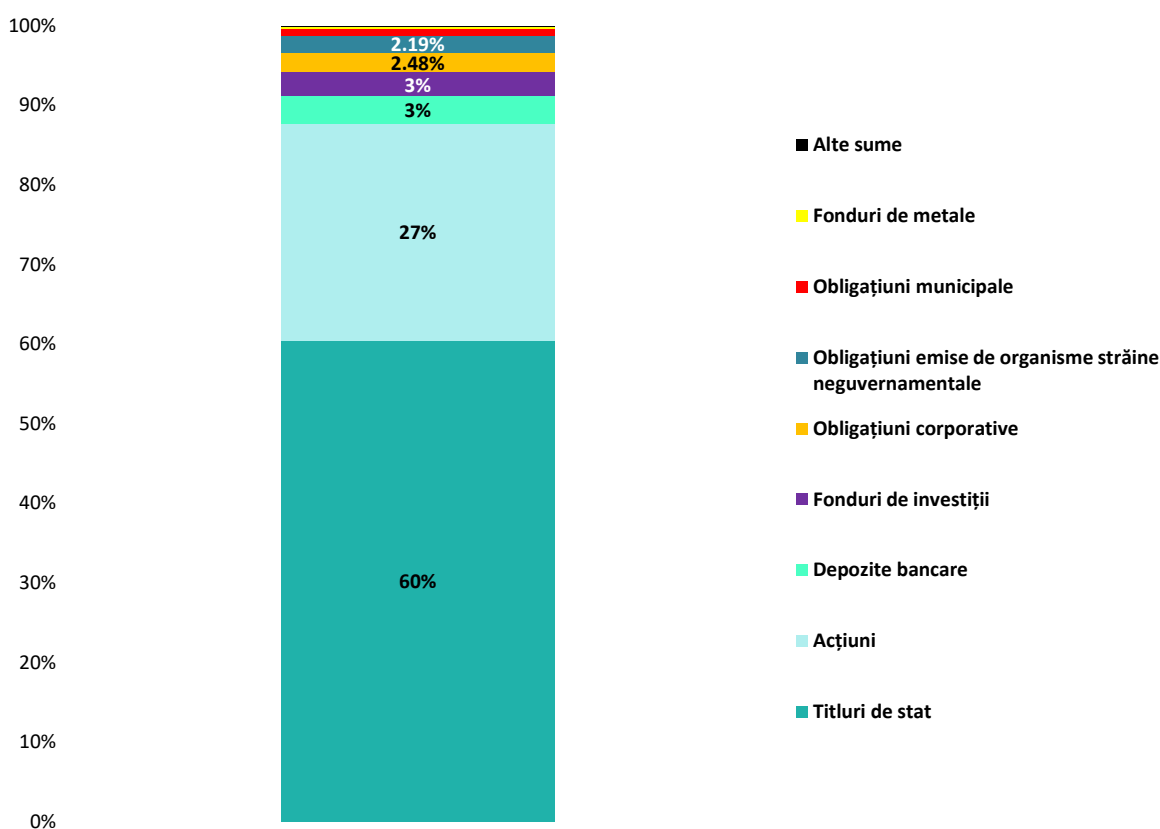

Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în trimestrul I al anului 2021 au fost înregistrate de FPF NN Optim (40%), FPF BCR Plus (24%) și de FPF NN Activ (12%). Deschiderea dreptului la pensie reprezintă ponderea cea mai mare în plățile fondurilor de pensii facultative.

5.5. Structura investițiilor

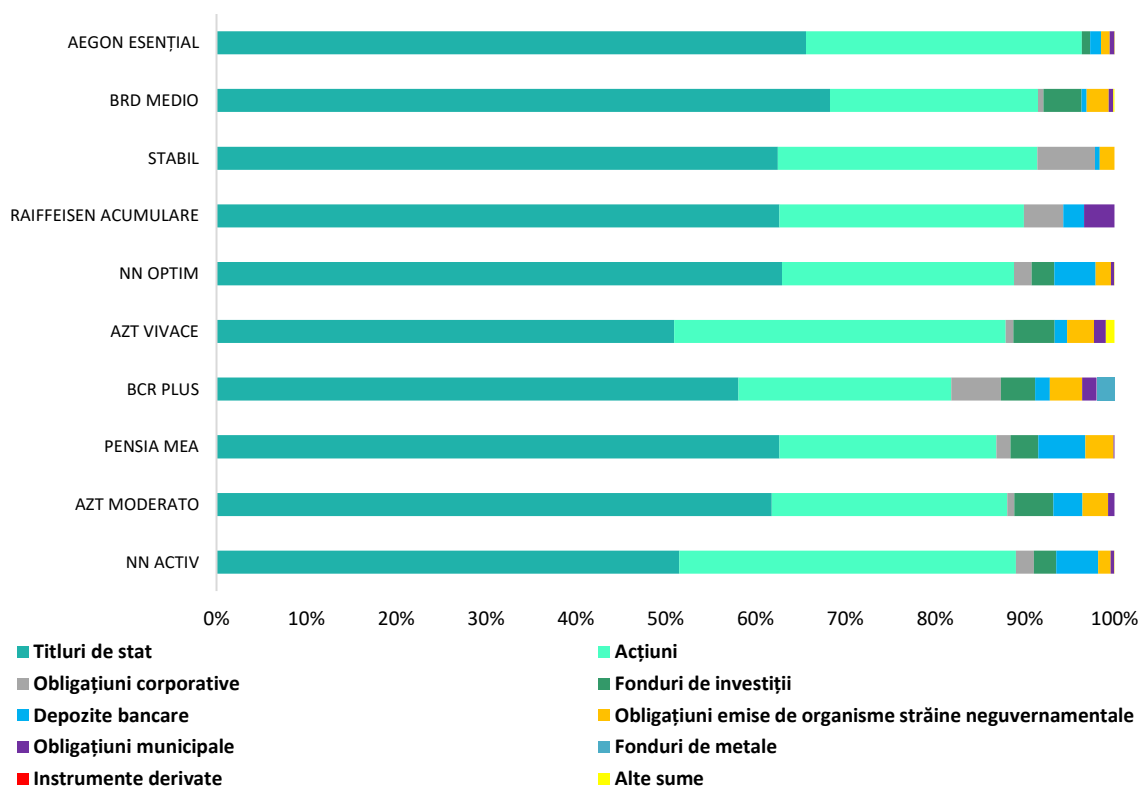
La finalul lunii martie 2021, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii facultative. Investițiile fondurilor de pensii facultative în titluri de stat au reprezentat 60% la 31 martie 2021, în scădere cu 3 puncte procentuale comparativ cu finalul anului 2020. Investițiile în acțiuni au reprezentat 27% din valoarea totală a activelor fondurilor de pensii din Pilonul III. O altă categorie importantă de active financiare în care au investit fondurile de pensii facultative este reprezentată de depozitele bancare și fondurile de investiții.

Grafic 38 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 31 martie 2021

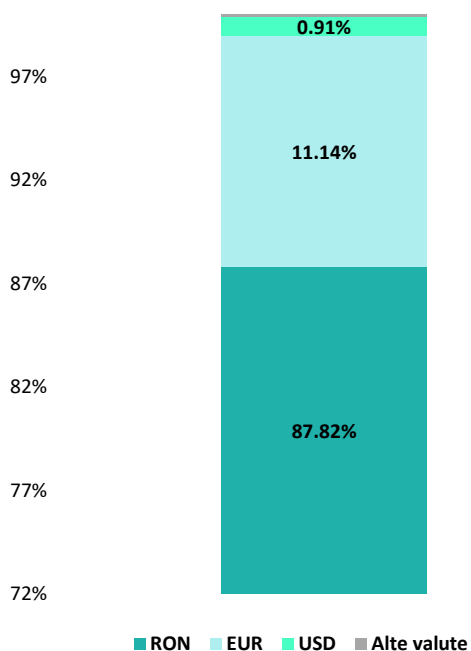

Toate fondurile de pensii facultative au investit majoritar în titluri de stat, în procente de peste 50% din activele totale. Dintre cele zece fonduri de pensii facultative, FPF BRD Medio a investit cel mai mare procent în titluri de stat, aproximativ 68%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii facultative în procente semnificative.

Grafic 39 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 31 martie 2021

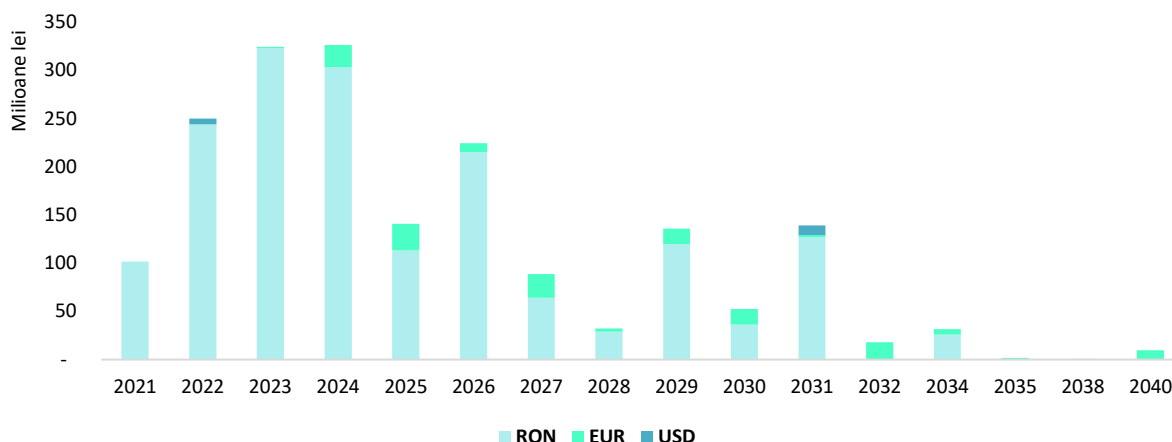
Grafic 40 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 31 martie 2021

Investițiile locale ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat un procent de aproximativ 88%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (11%) și dolar american (1%) la finalul lunii martie 2021. Administratorii fondurilor de pensii private facultative nu au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar în luna martie 2021.

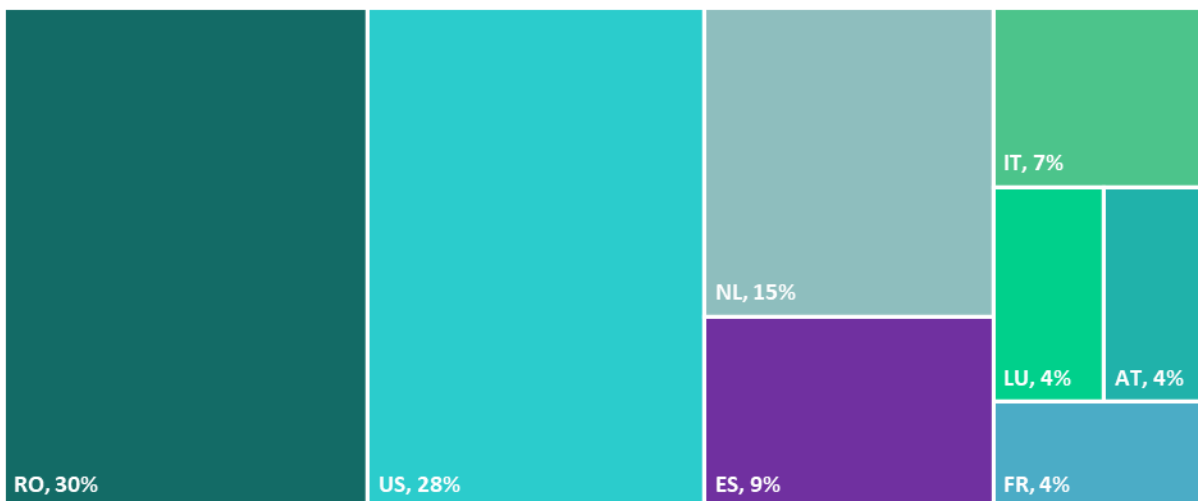
Titlurile de stat denumite în lei prezintă un procent semnificativ (91%) în totalul titlurilor de stat deținute de fondurile de pensii private la 31 martie 2021, cele denumite în euro fiind 9% și în dolar american 1%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu data maturității în 2023 și 2024, iar multe dintre emisiunile în euro ajung la scadență în 2025.

Grafic 41 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 31 martie 2021

La finalul lunii martie 2021, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de 77 milioane lei, cu o pondere de 2,48% în totalul activelor fondurilor de pensii facultative. Investițiile în alte obligațiuni emise de organisme străine neguvernamentale au atins un procent de circa 2%, investițiile în obligațiuni municipale fiind de 1%.

Grafic 42 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitentilor la 31 martie 2021

Fondurile de pensii facultative au investit în obligațiuni corporative românești în procent de 30%, în obligațiuni corporative emise de emitenți din SUA în procent de 28%, iar în obligațiuni corporative emise de emitenți din Olanda în procent de 15%. Fondurile de pensii facultative au investit în obligațiuni corporative românești emise de UniCredit Bank SA în procent de 21% din totalul obligațiunilor corporative, Banca Comercială Română în procent de 5% și Alpha Bank România SA în procent de 4%.

Grafic 43 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 31 martie 2021

Plasamentele fondurilor de pensii facultative în depozite bancare și conturi curente au înregistrat un nivel de 108 milioane lei la finalul primului trimestru al anului 2021. Principalele cinci instituții la care fondurile de pensii facultative dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: BRD - Groupe Société Générale SA, ING Bank Romania, Banca Comercială Română, Intesa SanPaolo și OTP Bank.

5.6. Rate de rentabilitate

Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat următoarele valori la finalul lunii martie 2021 comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

Tabelul 5 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative

Denumire fond de pensii facultative	Martie 2020	Martie 2021
AZT VIVACE	-0,3081%	10,0010%
NN ACTIV	-1,9094%	8,7582%
AEGON ESENTIAL	0,7386%	8,9934%
AZT MODERATO	0,7293%	8,8587%
BCR PLUS	0,0899%	8,1177%
BRD MEDIO	0,0311%	6,8531%
NN OPTIM	-0,6789%	7,4850%
PENSIA MEA	0,8025%	6,6568%
RAIFFEISEN ACUMULARE	0,7743%	8,5032%
STABIL	-0,4074%	8,4811%

5. Fondurile de pensii ocupaționale

Schimbarea structurii de vârstă a populației influențată de creșterea speranței de viață și de scăderea natalității, tendință care, conform estimărilor, se va menține și în următoarele decenii, va pune probleme semnificative sistemului de pensii de stat din perspectiva asigurării unui trai mulțumitor beneficiarilor. La nivel internațional s-a găsit o soluție pentru a elimina dependența exclusivă de pensia de stat, și anume promovarea pensiilor private ca instrument de economisire pe termen lung, complementar pensiei de stat. Astfel, fondurile de pensii private, cele obligatorii, dar mai ales cele facultative vor suplimenta venitul obținut din pensia de stat astfel încât diferența dintre nivelul ultimelor venituri salariale și cele din pensie să fie cât mai mică. Fondurile de pensii private contribuie la o dezvoltare sustenabilă a cadrului macroeconomic, iar la nivel individual asigură securitate și bunăstare financiară la pensie.

Legea nr. 1/2020 privind pensiile ocupaționale transpune în legislația românească prevederile Directivei UE 2016/2341, IORP II, stabilind condițiile pentru înființarea fondurilor de pensii ocupaționale. Fondurile de pensii ocupaționale au la bază o formă de parteneriat social între angajator și angajații săi, fiind totodată și un factor de stimulare și recompensare a salariaților, precum și de retenție a acestora. Astfel, angajatorul este cel care propune schema de pensii pentru toți salariații, în cadrul contractului colectiv de muncă, și, totodată, în considerarea interesului său legitim de contribuitor la fond, îi reprezintă pe aceștia în relația cu administratorul, care înființează și administrează fondul de pensii ocupaționale

Autoritatea de Supraveghere Financiară a elaborat 11 norme, care reglementează aspectele ce țin de înființarea și funcționarea fondurilor de pensii ocupaționale, actualizând în același timp și alte norme ce au incidență asupra activității de administrare a acestor fonduri.

Până în prezent nu au fost primite solicitări de înființare a unor fonduri de pensii ocupaționale.

Introducerea unei noi componente de acumulare în vederea obținerii unei pensii ocupaționale contribuie la dezvoltarea unei culturi bazate pe economisire pe termen lung și asigură un flux de capital autohton economiei prin intermediul investițiilor realizate de fondurile de pensii ocupaționale. În același timp, se creează premisele pentru asigurarea unui venit de înlocuire cât mai ridicat pentru viitorii pensionari, printr-un efort comun al angajatorilor și al angajaților.

Lista grafice

Grafic 1 Indicele sentimentului economic în UE	6
Grafic 2 Rata șomajului (%) în state ale Uniunii Europene în martie 2021	7
Grafic 3 Evoluția câștigului salarial mediu brut în România în perioada mar. 2020 – mar. 2021 (mar. 2020 = 100%)	8
Grafic 4 Evoluția ratei anuale a inflației în România	8
Grafic 5 Distribuția fondurilor de pensii în funcție de tipul de schemă în anul 2019 (% din active totale)	9
Grafic 6 Structura investițională a fondurilor de pensii în statele europene în anul 2019 (%)	10
Grafic 7 Rata anuală de creștere nominală	10
Grafic 8 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private	12
Grafic 9 Gradul de concentrare a fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la 31.03.2021)	13
Grafic 10 Evoluția volatilității zilnice a fondurilor de pensii din Pilonul II- GARCH (1,1)	14
Grafic 11 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III- GARCH (1,1)	14
Grafic 12 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat	15
Grafic 13 Structura pe vârste la 31 martie 2021 – participanți și populație rezidentă (stânga) și gradul de penetrare al pensiilor private (dreapta)	16
Grafic 14 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem și a gradului de repartizare aleatorie	17
Grafic 15 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant	17
Grafic 16 Active administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021	18
Grafic 17 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii	18
Grafic 18 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale (exceptând București – 195,8 milioane)	19
Grafic 19 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fonde la 31 martie 2021	19
Grafic 20 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-martie 2021	20
Grafic 21 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-martie 2021	20
Grafic 22 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021	21
Grafic 23 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021	22
Grafic 24 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021	22
Grafic 25 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021	23
Grafic 26 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 31 martie 2021	23
Grafic 27 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 31 martie 2021	24
Grafic 28 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative	26
Grafic 29 Evoluția structurii participanților pe grupe de vârstă (stânga) și pe gen (dreapta)	26
Grafic 30 Structura pe vârste a participanților (stânga) și gradul de penetrare (dreapta)	27
Grafic 31 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative	27
Grafic 32 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate	28
Grafic 33 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)	28
Grafic 34 Activul net și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 31 martie 2021	29
Grafic 35 Valoarea activului mediu/participant în funcție de fond	29
Grafic 36 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-martie 2021	30
Grafic 37 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-martie 2021	30
Grafic 38 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 31 martie 2021	31
Grafic 39 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 31 martie 2021	32
Grafic 40 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 31 martie 2021	32
Grafic 41 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 31 martie 2021	33
Grafic 42 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 31 martie 2021	33
Grafic 43 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 31 martie 2021	34

Lista tabele

Tabelul 1 Evoluția PIB (%) în UE în perioada 2019 – T1 2021.....	5
Tabelul 2 Evoluția datoriei guvernamentale (% PIB).....	6
Tabelul 3 Gradul de penetrare al pensiilor private în anul 2019 (activele totale % PIB).....	9
Tabelul 4 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat.....	24
Tabelul 5 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative	34